

DE VASTE WONING

door *Ida Keller*

Nijkerk - F. J. Callenbach

DE VASTE WONING

DE VASTE WONING

door *Ida Keller*

Geïllustreerd
door O. Gearling

Nijkerk - G. J. Callenbach

I.

TOCH EEN THUIS.

't Was zes uur in den morgen. Een dikke, ondoordringbare mist hing boven Englands hoofdstad en hulde torens en daken in een grauwen, vochtigen sluier.

Een groot deel der bewoners van de reusachtige wereldstad dacht er nog niet aan het warme, behaaglijke bed te verlaten, want de klamme, onaangename atmosfeer lokte niet uit tot eerder opstaan, dan strikt noodzakelijk was. Velen, die de klok zes uur hadden hooren slaan, constateerden met genoegen, dat ze nog wel een uurtje konden blijven liggen en ze trokken de dekens nog eens wat dichter om zich heen, om daar nu ook eens echt van te genieten. Weinig dachten zij wellicht aan hun arme medemenschen, die den nacht onder poorten, in parken of onder bruggen hadden doorgebracht, of op een hoop vodden onder het schamele dak van een vervallen schuur en die voor den nieuw-aangebroken dag verstoken waren van het allernoodzakelijkste.

Toch waren er in dat vroege morgenuur reeds een groote menigte mannen en ook wel vrouwen op de

been. De mannen richtten hun schreden naar de dokken, waar ze hoopten werk te zullen krijgen.

In den valen ochtendschemer bewoog de treurige groep zich snel en bijna zwijgend voort. Haveloos was hun plunje en ongewasschen en ongeschoren waren hun gezichten, waarop zonder uitzondering honger te lezen was. Maar aangrijpender nog dan dit alles was de troosteloze uitdrukking der oogen.

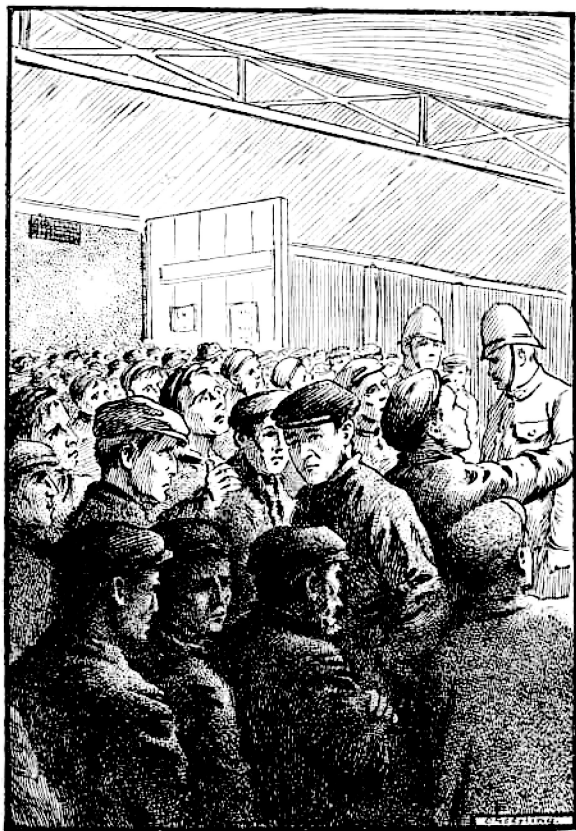
Wat zou dit nu weer opleveren? Hoeveel van al deze mannen, die naar werk snakten, die hunkerden naar een leven, waarin ze voor zichzelf en voor hun gezin zouden kunnen zorgen, hoeveel van hen zouden worden aangenomen? En dan nog! Zelfs in dat gunstige geval zouden ze slechts een dag zeker zijn van een goede verdienste en morgen . . . Morgen weer dezelfde onzekerheid, dezelfde angst!

Het London-dok opent zijn groote deuren om halfacht en de honderden mannen, die zich daarheen begeven, wenschen allen, ieder voor zich, zooveel mogelijk vooraan te komen om niet over het hoofd gezien te worden.

Zoo bevonden zij zich ook op dezen ochtend reeds lang vóór het vastgestelde uur voor de nog gesloten deuren en wachtten vol spanning op het oogenblik, waarop deze zouden geopend worden.

Eindelijk werden allen binnengelaten en drongen ze naar den ketting, waarvoor ze moesten wachten, tot de opzichter zou komen om zijn werklieden uit die groote schare uit te zoeken.

Onder deze menigte van mannen, die met een uit-

drukking van angstige spanning op hun gelaat wachten op het oogenblik, dat beslissen zou, of zij en hun gezinnen dien dag brood zouden hebben, bevond zich een jonge man met een armelijk, maar fatsoenlijk voorkomen.

Hij was omstreeks vijf en dertig jaar oud en was zeer sjofel gekleed. Daarbij kwam nog, dat zijn slanke, eenigszins teere gestalte hem minder kans op slagen gaf, dan zijn pootigen, gespierden metgezellen. Hij had een zeer bleek, maar net gelaat, waarin de moedellooze uitdrukking der groote, zwarte oogen dadelijk opviel.

Even flikkerde daarin een straal van hoop, toen de werkgever aankwam en al heel gauw het oog op hem liet vallen, daar hij kans had gezien vlak vooraan te komen. Maar neen, het was weer mis! Anderen, sterker en beter geschikt voor den zwaren arbeid aan de dokken, werden uitgezocht. Hij kon met vele lotgenooten onverrichter zake terugkeeren. Spoedig verspreidde de troep zich; sommigen met een zucht, anderen met een vloek op de lippen, gingen de mannen trachten elders iets te verdienen.

De jonge man uitte geen klacht of verwensching, maar het was slechts, alsof de droeve uitdrukking zijner oogen nog troosteloozer werd.

Hij keerde zich om en wilde alleen den terugtocht naar huis aanvaarden, toen er een hand op zijn schouder werd gelegd en vriendelijk klonk het hem tegen:

„Probeer het nog eens ergens anders, Emerson,

misschien kun je nog een halve dagtaak krijgen bij de Westindische dokken. Ik heb gehoord, dat er schepen zijn aangekomen, dus is er waarschijnlijk werk te krijgen. Ik ga daar tenminste nog eens een kansje wagen."

De aangesprokene haalde ongeloovig zijn schouders op.

"Nu ja," ging de ander voort, "de kans is gering, dat weet ik wel, maar het zou toch kunnen en, zolang er nog een sprankje hoop is, moet je den moed niet laten zinken."

Emerson glimlachte nu treurig, terwijl hij antwoordde: "Je bedoelt het goed, Grey, maar ik ben nu eenmaal niet gelukkig. 't Zal wel komen, doordat ik er zoo zwak uitzie, maar dat zal er met zoo'n leven wel niet beter op worden."

Grey, een forsich gebouwd man, keek meewarig naar het bleeke gezicht en zei: "Daar ligt het toch niet geheel aan, dat kun je wel aan mij merken. Zie ik er soms zwak en teer uit? En kijk mijn handen eens!"

Al sprekende stak hij een dichtgeknepen vuist op, die werkelijk ontzag inboezemde.

"Je moet er alleen maar in slagen de opmerkzaamheid van den opzichter te trekken, dan ben je er. 't Is een lot uit de loterij, als je wordt gekozen, anders niet."

Gedeelde smart is halve smart, dat ondervond Emerson ook. Zijn gelaat helderde eenigszins op en hij sprak af zich tegen het middaguur op de Westindische dokken te presentereen. Nu groetten de beide mannen elkaar en Emerson spoedde zich naar

zijn huis. Gelukkig, hij had tenminste nog een woning, een plekje, waar hij „thuis” was. Dat was een groote rijkdom voor hem in vergelijking met de velen, die dakloos waren en nacht en dag op straat moesten zwerven.

Wel werd dit lot ook voor hem en de zijnen met iederen werkeloozen dag dreigender, want, wanneer hij de huur niet bij elkaar zou kunnen krijgen, wist hij volkomen zeker, dat de man, die in de steeg den naam van huisjesmelker droeg, voor hem evenmin genade zou hebben, als voor zoo menig ander.

Nog had hij elke week de huur bijeen kunnen brengen, al was het dan ook met groote moeite geweest. Zelfs waren er eenige keeren enkele stuivers te kort geweest, maar die had hij dan een paar dagen later aangezuiverd.

Een huivering beving hem, als hij dacht aan de mogelijkheid om uit zijn huisje gezet te worden. En 't was werkelijk niet voor zichzelf, dat hij dit zoozeer vreesde, want hij was een man en had wel moed om deze ellende te dragen, die hij zou deelen met zoovelen. Maar wat moest er worden van zijn vrouw en van de jonge kinderen?

Hij dacht aan zijn Maxje, zijn oogappel, die nu bijna zeven jaar was en wien het leven toch al zoo weinig vreugde had gegeven.

En dan het kleinste kind, de zuigeling van nog geen jaar, dat onbewust ook die ellende zou ondervinden.

En met gemengde gevoelens van smart en berusting herdacht hij het doode kind, het meisje, dat nu drie

jaar geweest zou zijn, als ze bij hen was gebleven. Met groote smart had hij haar naar het kerkhof gebracht, maar was het niet beter zoo?

Al denkende had hij zijn pas al meer en meer versneld en nu was hij in de steeg gekomen, waar zich zijn woning bevond.

Hoe armelijk die ook was van buiten en van binnen, hij kon er niet aan denken daar zijn woning te moeten missen, want hij gevoelde er zich thuis.

II.

KLEINE MAX.

Op den drempel van het huisje stond zijn kleine jongen naar hem uit te zien. Met een oogopslag zag men de sprekende gelijkenis tusschen vader en zoon.

Het kind toch had dezelfde donkere oogen, hetzelfde ovale gelaat en hetzelfde kastanjebruine haar danste bij het ventje in lieve krulletjes om zijn voorhoofd en slapen.

Hoewel armoede en ontbering sterk haar stempel op het jongetje hadden gedrukt, was kleine Max toch nog allerliefst om te zien. De klamme atmosfeer scheen hem niet te hinderen en toch was hij maar heel dunnetjes gekleed en staken de voeten zonder kousjes, in groote, versleten schoenen. Maar er was blijkbaar slechts één ding, dat hem bezighield: Waar bleef vader?

Onafgebroken tuurde hij althans naar den hoek der steeg en toen de lang verwachte daar eindelijk zichtbaar werd, rende hij dezen zoo vlug als zijn ongemakkelijke schoenen het hem toelieten, tege-
moet.

„En”, vroeg hij gretig, terwijl hij vaders hand greep, „en heb je nu werk gevonden, vader? Want als u werk hebt, krijg ik krentenmik, weet u wel, dat u me dat beloofd hebt? Hebt u 't soms al meegebracht, vader? Ja?”

Een gesmoorde snik was het eenige antwoord, dat de vader zijn jongen geven kon. Hij nam het opgewekte ventje in

zijn armen en drukte het gezichtje, dat begon te betrekken, nu vader niets zei, teeder tegen zich aan.

Zonder verder te spreken, het hoofdje leunende op vaders schouder, werd Maxje het huisje binnengedragen.

Arm maar zindelijk zag het er hier uit en het weinige huisraad was wel vervallen, maar schoon. Aan de tafel zat vrouw Emerson, die haar kindje wat gortwater liet drinken.

Nauwelijks had ze het openen der deur gehoord, of ze keek angstig op, om te zien, wat de resultaten waren van den tocht van haar man.

Oogenblikkelijk wist ze het, wist ze, dat hun lijden nog erger zou worden. Haar groote, holle oogen, waarin even een straal van hoop had gelicht, keken nu droevig en begrijpend haar man aan.

„Al weer mis, Hanna,” klonk het met een zucht en Emerson zette zijn jongen op den grond. Zelf viel hij op een stoel neer en de armen op de tafel leggende liet hij het hoofd daarop zinken en zei moedeloos:

„Ik zal het straks nog wel eens bij de andere dokken probeeren, maar ach, wat zal dat weer opleveren? Al mijn loopen is toch vergeefs. Is er nog iets in huis om te eten en te drinken?”

„Ja, er is voor jou nog een stuk brood in de kast en Max en ik eten dan de gort op, waarvan 't kleintje het aftreksel heeft gehad. 'k Heb ook nog wat koffie, dat zal je weer nieuwen moed geven. Je moet maar probeeren om niet wanhopig te worden, wie weet lukt het niet aan 't andere dok. En anders vind je

misschien op straat nog wel iets te verdienen. 't Is beter, dat je op werk uitgaat, dan dat je thuis blijft zitten, want dat maakt maar neerslachtiger."

„Hoe kun je toch zoo praten, Hanna! Je weet toch, dat morgen de huur betaald moet worden. En ik ben van verleden week aan den huisbaas nog een kwartje schuldig. Ik heb beloofd dit deze week aan te zuiveren en wat moeten we toch beginnen, als dat niet gaat? Was Max maar wat grooter, dan nam ik hem mee. Wie weet, of ik dan niet meer kans had om wat te verdienen."

Peinzend keek de vader bij de laatste woorden zijn kind aan. Hij dacht, dat het lieve gezichtje de menschen misschien medelijdend zou maken en hen zou bewegen iets voor den vader te doen.

„Maar hij is nog te jong om mee te gaan op verre tochten," zei hij hoofdschuddend.

Max had aandachtig geluisterd, toen hij zijn naam hoorde noemen en keek nu met groote vraagooogen van vader naar moeder.

„Ja," zei moeder nu, „als hij eerst maar een jaar of tien, twaalf is, dan kan hij er op uit gaan, om voor zichzelf den kost te verdienen. Maar hij kan ons nu ook wel helpen! Ik zal er vandaag nog eens op uitgaan om te zien, of ik met broertje op den arm niet wat op kan halen en dan moet Maxje mij helpen. Was het kleintje er niet, dan ging ik uit werken, maar nu moet het maar op die manier."

„Uit werken?" vroeg Emerson en er was een bittere toon in zijn stem. „Jij uit werken? Wie wil

nu een werkster hebben, die zulke oude en versleten kleeren draagt! Wie een werkster kan betalen, neemt er liever een, die beter in de kleeren zit en er wat gezonder uitziet. En je zou met je uitgehongerde lichaam ook niet veel kunnen doen, al namen de menschen je als werkster aan."

Max had, doodstil bij de tafel staande, met open mond en ooren geluisterd.

Er was een ernstige uitdrukking op het kindergezigtje gekomen en in eens klonk zijn stemmetje: „Vader, wat is dat dan: den kost verdienen?"

„Wel jongen, dat beteekent op de een of andere manier geld krijgen van de menschen, waarvoor je dan eten kunt koopen. Als jij groot bent, zul je misschien lucifers verkoopen, of boodschappen doen en daar verdienen jij dan geld mee."

„Veel geld, Vader?"

„In 't eerst niet veel, natuurlijk, maar als je grooter wordt en meer werk kunt krijgen, ga je ook meer verdienen en dan kun je eten koopen en nieuwe kleeren."

De vader keek vriendelijk naar het ernstige kindergezigtje, dat vragend naar hem opgeheven was. Hoe zouden de menschen, die hém zoo vaak onverhoord heenstuurden, dit kind iets kunnen weigeren!

„Lucifers verkoopen en boodschappen doen, dat is geen zwaar werk, Vader. In de dokken werken is veel zwaarder, hè?"

„Ja, veel zwaarder, maar voor zwaar werk ben jij voorloopig ook nog veel te klein. Als jij wat gaat

verdienen, zal het wel beginnen met lucifers verkoopen of liedjes zingen, zooals zooveel kleine jongens in de Londensche straten doen. Maar zelfs daarvoor ben je nu nog te klein, want je moet immers nog zeven jaar worden."

Max vroeg niet verder, want zijn aandacht werd nu weer gevraagd voor zijn kleine broertje. Moeder bereidde het eenvoudig maal en had 't kleintje zoo lang op het bed gelegd, waar het nu zachtjes begon te schreien.

"Stil maar, Johnny, wees jij maar zoet, hoor," zei Max tegen hem, terwijl hij hem zachtjes liefkoosde. "Als Max groot is, gaat hij den kost verdienen en dan krijg jij een groote koek. Net zoo'n groote als Hans Sempes op zijn jaardag heeft gehad. Maar dan moet je nu ook niet schreeuwen, hoor, en gauw stil wezen!"

Hij aaide het kindje over de magere wangetjes en 't kleintje hield werkelijk op met schreien, waarop Max zijn belofte van de koek herhaalde.

Intusschen had moeder koffie gezet en daar vader er niets van wilde weten zelf brood te eten, terwijl zijn vrouw en zijn jongen uitgekookte gort aten, deelden ze alles te zamen en 't smaakte Max, alsof hij al in de koek beet, die hij straks aan broertje had beloofd.

Na dit maal nam Emerson zijn oude pet weer op, groette zijn vrouw en 't kleintje en met Max, die tot 't eind van de steeg mee mocht aan de hand, ging hij er weer op uit om werk te zoeken.

III.

DE HUISJESMELKER.

Toen Emerson ongeveer een kwartier weg was, werd de klink der huisdeur opgelicht en werd er een

ruig hoofd om den hoek zichtbaar. Vrouw Emerson was juist bezig de overblijfselen van het karig maal weg te ruimen en Max zat op den grond met een magere kat te spelen. Verschrikt keek vrouw Emerson op; toen zij den bezoeker zag, wist zij ook aanstonds, wat het doel was van zijn komst.

Zonder groeten zei de man: „Ik kom je er eens even aan herinneren, wat er morgen gebeuren zal, als de huur niet in orde is, versta je? En help je man nog eens onthouden, dat ik ook nog een kwartje krijg van den vorigen keer. Dat weet jij toch ook wel? Waar is je man?”

„Hij is op werk uit,” zei vrouw Emerson bedrukt.

„O zoo, maar laat hij zorgen morgen omstreeks dezen tijd thuis te zijn, dat ik met hem kan afrekenen!”

„Dat kan ik toch niet beloven,” zei vrouw Emerson nu verwonderd, „als hij morgen soms werk kon krijgen, hoeft hij er toch niet voor thuis te blijven. En als hij het niet heeft, moet hij er toch zeker naar gaan zoeken? Maar mijnheer Tetteroo, ik hoop, als hij geen werk heeft kunnen vinden, dat u dan wel zoo genadig zult willen zijn om nog een beetje geduld met ons te hebben. Aan ijver en goeden wil ontbreekt het mijn man niet, en hij zal er toch wel ééns in slagen werk te vinden.”

„Ijver en goede wil zijn geen klinkende munt,” zei de man, die al pratend het vertrek was binnengekomen. „Daar kunnen we geen van allen van leven. Of dacht je soms, dat ik mijn maag kon vullen

met den goeden wil van de menschen hier uit de steeg? Neen hoor, ik moet geld zien en ik reken er dan ook op, dat morgen, als ik kom, de daalder voor mij klaar ligt, dan kan ik het wel zonder je man af."

Vrouw Emerson zag, dat de man onvermurwbaar was en ze wist, dat de daalder er morgen hoogstwaarschijnlijk niet zou zijn. In haar wanhoop riep ze: „O mijnheer, zie toch eens naar die arme kinderen, naar het kleintje hier op het bed. U hadt eenmaal ook zoo'n kindje en u hebt het altijd alles kunnen geven, wat noodig was. Ontneem mijn kinderen niet het allernoodigste!"

„Ik zou mijn jongen nooit groot gekregen hebben, als iedereen me de huur was schuldig gebleven," bromde de man nijdig. „Je hebt mijn laatste woord gehoord, kom mij niet meer met je praatjes aan boord. Morgen op tijd moet het geld er zijn en daarmee uit."

Met een nijdigen ruk trok Tetteroo de deur achter zich dicht, de vrouw met haar kindertjes in de grootste wanhoop achterlatend. Maar de man bekommerde zich daar al niet meer om. Reeds was hij het volgende huisje binnengegaan, waar vrouw Sempes woonde. Al had ze ook volgens Max haar zoontje een koek op zijn jaardag gegeven, ze had de huur slechts met de grootste moeite bij elkaar gekregen. Alle bewoners van de steeg zagen den huisjesmelker met vijandige oogen aan, en waarlijk de Emersons waren niet de eenige, die de huur niet konden betalen. Maar Tetteroo had overal hetzelfde

dreigement: betalen en anders onmiddellijk het huis uit.

En hij zou dit zonder twijfel ten uitvoer brengen ook.

In zichzelf brommend met een gemelijk gezicht onder zijn ruwen haardos verliet hij de steeg. Zijn gedachten bepaalden zich op dat oogenblik het meest bij het gezin Emerson. De jonge vrouw had hem haar zuigeling getoond, liggend op het verarmde bed. En meer dan hij wilde bekennen, had zij hem herinnerd aan zijn eigen jongen, dien hij zoo harts-tochtelijk had bemind. Maar de jongen wou niet goed oppassen, toen hij opgroeide, en eenmaal volwassen, was hij naar Amerika vertrokken. Die jongen was ook eenmaal klein en hulpeloos geweest als het kleintje van vrouw Emerson en hij herinnerde zich nog levendig, hoe hij toen ook alles had gedaan om het jonge leven aangenaam te maken. In plaats dat de vergelijking zijn hart verteederde, zooals vrouw Emerson gehoopt had, was hij integendeel nog veel bitterder gestemd door de knagende gevoelens van gemis en zelfverwijt, die ze bij hem had opgewekt.

Deze gevoelens kregen de overhand, hoe meer hij over de zaak nadacht en maakten hem al onbarmhartiger, zoodat het er voor de Emersons treurig begon uit te zien.

„De man heeft geen geld,” dacht hij, „en er is geen sprake van, dat ik de huur morgen krijg, maar voor niets kan ik mijn woning niet verhuren, dus”

Maar dan zag hij in zijn gedachte de kleine jongens

weer. Wat moest er dan met die kinderen gebeuren? Maar neen, daar wilde hij niet aan denken. Wat ging hem dat aan? Londen was vol werklooze mannen en die kon hij toch niet allen een dak boven 't hoofd geven. Wat moest die brutale vrouw hem ook aan zijn eigen jongen herinneren? Hoe durfde ze? Moest zij hem weer in de gedachten brengen, hoe hij zijn jongen vroeger had aangekeken, hoe hij van zijn zuigeling de grootste verwachtingen voor de toekomst had gehad? En nu? Nu zwierf zijn eenig kind in Amerika en liet zijn eenzamen vader weinig meer hooren. Maar daarom behoefde hij toch dien Emersons met hun twee kinderen de huur niet kwijt te schelden? Die menschen hadden hun twee kinderen bij zich en hij had niets. Toen hij den sleutel stak in het slot zijner keurige woning, zweefde hem nog het beeld voor den geest van de twee kleine Emersons en het had er werkelijk veel van, dat hij de arme ouders toch nog benijdde.

IV.

EEN VREESELIJKE TOESTAND.

Den volgenden dag kwam Tetteroo werkelijk weer in de steeg. Het was Emerson gelukt den vorigen middag nog eenige stuivers te verdienen met een paar karweitjes op straat. Het vasthouden van een paard, het kruien van een vracht steenen en het

helpen van een wagen tegen de brug op hadden het gezin een avondmaal en een ontbijt verschaft. Maar de huur was er niet.

Emerson rekende er heimelijk op, dat, daar dit pas de eerste keer was, dat hij het geld niet bij elkaar had kunnen krijgen, Tetteroo wel geduld met hem hebben zou voor ditmaal en hem tot de volgende week uitstel zou geven. Zijn vrouw had hem haar gesprek met den huisbaas verteld en ook, dat zij nog een beroep op zijn vaderhart had gedaan, waarvan zij veel heil verwachtte.

Helaas, de arme Hanna vermoedde niet, dat zij hiermee juist het tegendeel had bereikt van wat zij verwachtte.

Het bezoek van Tetteroo viel dan ook wel tegen. Hij dacht er niet aan om uitstel te verleenen. Binnen vier en twintig uur moest het geld er zijn, de huur en het achterstallige. Was het er niet, dan moest de woning ontruimd worden. Hij kon er zooveel bewoners voor krijgen, als hij wilde en er waren er wel bij, die de huur twee weken vooruit wilden betalen.

Diep verslagen hadden John Emerson en zijn vrouw dit besluit aangehoord. Dus nog slechts één nacht zouden zij een dak boven hun hoofd hebben en dan . . .

Plotseling stond Emerson op en met plechtigen ernst sprak hij: „En als u ons de deur uitzet, mijnheer Tetteroo, dan hoop ik, dat de Almachtige God eenmaal genadiger voor u zal zijn, dan u voor ons bent en Hij u meer barmhartigheid zal betoonen.

Want het zou kunnen zijn, dat Hij, alles wetende,

de deur van Zijn Huis op een dag, dien u ook tegemoet gaat, voor u afsloot en u daarbuiten werd gehouden. Ik weet wel niet zoo heel veel van God," vervolgde de jonge man met een droeven zucht, „doch zooveel weet ik wel, dat voor het hiernamaals woningen te krijgen zijn, waarvan Hij alleen den sleutel heeft. Ik heb dit eens heel duidelijk gehoord in een lied, dat iemand op straat zong."

Een oogenblik scheen Tetteroo onthutst en had hij geen antwoord klaar, maar even later bromde hij: „Daar heb ik niets mee noodig. Dat zijn maar mooi klinkende praatjes, waar je mij niet mee kunt paaïen. In deze wereld hebben we behoefte aan geld en over de toekomstige maak ik me niet bezorgd. Dus, zooals afgesproken is: morgen om dezen tijd is er geld en anders weet je het."

Hij greep zijn hoed en verliet zonder groeten het huisje, de bewoners in groote verlegenheid achterlatend.

Sprakeloos stond John Emerson midden in het vertrek en keek de kamer rond. Hoe lief had hij dit alles, hoe weinig het ook was. Toen hij trouwde, had zijn huis er heel anders uitgezien. Toen immers had hij als kantoorbediende een weliswaar niet groot, maar vast inkomen. Toen was die vreeselijke dag gekomen, waarop hij door achteruitgang in de zaken van zijn patroon zijn ontslag had gekregen en nimmer was het hem gelukt in dien slechten tijd weer vast werk te krijgen. Zoo waren eerst de overbodige meubels verkocht, daarna zelfs, wat ze maar ter-

nauwernood missen konden en nu restte hun nog slechts de tafel, een paar stoelen, wat beddegoed en wat keukengerei en toch, hoe zeer was hij aan dat alles gehecht. Hoe had hij gehoopt zijn meubels weer als van ouds te kunnen aanvullen, 't weer te hebben zooals eens.

Hanna zat met het kleintje op haar schoot wanhopig te schreien, maar John sloeg er geen acht op. Hij verwonderde zich nu zelf over de woorden, die hij zooeven zelf gesproken had.

„Ik weet niet veel van God af,” had hij gezegd, en dat was ook zoo. Hij dacht ook nooit veel aan God en zoo hij dit al eens deed, had hij toch van Hem maar een zeer vage en nevelachtige voorstelling. 't Was hem, alsof God eigenlijk voor hem te ver, te onbegrijpelijk was. Hoe het dan ook kwam, dat hem nu ineens dat lied was te binnen geschoten van het huis hierboven met de vele woningen, daar begreep hij zelf niets van. Hij had het eenigen tijd geleden hooren zingen, en toen had het hem wel sterk geboeid, maar naderhand had hij er toch niet zoo heel veel meer over gedacht.

't Zou hem nu wel weer te binnen geschoten zijn, dacht hij, omdat hij zoo heftig naar een eigen huis verlangde en omdat het lied sprak van vele woningen, waarvan God alleen den sieutel geven kon. Niemand zou daar ooit meer uit zijn woning gezet kunnen worden, want in den hemel regeerde God alleen. En opeens dacht hij nu aan zijn gestorven lieveling. Zou het waar zijn, dat Lilly daar thans was? Zij was dan

veilig geborgen en hij mocht haar niet meer hier in deze ellende terug verlangen. Vreemd, dacht hij, dat hij daarover nog nooit eens diep had nagedacht. Er was toch een hechte schakel, die hem aan dat huis met de vele woningen bond en aan God, die zijn kind tot zich had genomen.

Hij werd in zijn gemijmer gestoord door Hanna, die met het kleintje op haar arm naar hem toe kwam en haar hoofd op zijn schouder leggend, luide begon te snikken.

„Bedaar, Hanna, bedaar,” zei John op droeven toon, „er kan nog uitkomst komen. Wie weet, of God ons niet helpen wil.”

„Maar Hij doet het zeker niet,” riep de arme vrouw wanhopig uit. „Wat weten wij ook van Hem en o John, hoe kunnen wij verwachten, dat Hij zich met ons bemoeien zal, met ons, die nooit aan Hem denken!”

„Wij moeten het Hem vragen.”

„Maar dat kan ik niet, ik zou niet weten hoe. Wij hebben er nooit aan gedacht Hem iets te vragen, en hoe zou Hij ons dan nu hooren?”

„Was er maar iemand anders, die het wel kon, iemand, waarnaar God wel zou willen luisteren, wanneer deze Hem vertelde van onzen vreeselijken toestand. Een predikant bijvoorbeeld, die is gewoon om met Hem te spreken. O, kon ik er maar een vinden, Hanna! Maar ik ken er geen een persoonlijk. En om er een te gaan zoeken, daar heb ik geen moed voor. Dat zou stellig ook weer vergeefsch zijn. Ik heb nooit geluk.”

„O John, probeer het toch eens. Zoek een predikant en vertel hem in welken toestand wij ons bevinden. O, dan zal hij wel willen bidden voor ons, of God ons wil bijstaan.”

V.

DE LAATSTE AVOND.

De dag was voorbijgegaan, de avond was gekomen en wêer zaten John en Hanna in radeloze smart bij elkaar. Hij had alles gedaan, wat hij kon, om de huishuur nog bij elkaar te krijgen, maar alles was hem tegengeloopen. Hij had nauwelijks genoeg verdiend voor een allereenvoudigst avondmaal en 't was nu dus zeker, dat hij met zijn gezin den volgenden dag op straat zou worden gezet. Zoo gingen ze den laatsten nacht in, dien ze nog onder hun eigen dak zouden doorbrengen. De kinderen sliepen reeds, maar de ouders konden er niet toe besluiten zich te slapen te leggen.

Lang zaten ze zwijgend bij elkander en staarden met innig medelijden op het kleintje in het bed en op Maxje, die op een oude matras, gedekt door een versleten deken, rustig sluimerde.

Fluisterend vroeg Hanna: „Hoe laat denk je, John, dat hij morgen zal komen om ons er uit te zetten?”

„Dat weet ik niet, maar hij zal er geen gras over laten groeien, denk ik. Wat moeten we toch beginnen morgen om dezen tijd met de kinderen? Waar zullen wij dan ons hoofd nederleggen? Misschien is het 't beste dat wij naar een slaapsteê gaan voor het geld, dat onze meubels zullen opbrengen, want die moeten natuurlijk toch verkocht worden. En als de huur daarvan betaald is, ach, hoelang zullen we van de

rest dan logies kunnen betalen? Wat er dan van ons worden zal, weet God alleen."

"Alweer God, John? Heb je dan toch hoop, dat Hij ons redden zal? Durf je nu soms wel zelf tot Hem te bidden?"

"O neen, Hanna, hoe zou ik? Hij zou immers toch niet naar ons willen luisteren en ik zou bovendien ook niet weten, hoe ik iets aan Hem vragen moest."

"Waarom ben je dan ook geen predikant gaan opzoeken? O, als het toch eens geholpen had!"

"Ik heb er werkelijk geen tijd meer voor gehad, want ik heb den geheelen middag naar werk loopen zoeken en nu, zoo laat in den avond, kun je toch niet bij zoo'n vreemden man aankomen?"

Hanna ging niet verder op deze zaak in, want ze begreep wel, dat het niet alleen de tijd was, waaraan het haar man had ontbroken, maar meer nog de rechte moed. Hoe het haar ook speet, dat haar man dit middel tot uitkomst ongebruikt had gelaten, zij kon het zich best indenken, want zelf durfde zij ook niet met het vreemde verzoek naar een dominee te gaan. Reeds was een nieuw plan in haar altijd bezige hersens gerijpt en met gedwongen opgewektheid zei ze: „Weet je, wat ik zal doen, John? Voordat Tetteroo morgen komt, ga ik er met de kinderen op uit en zal ik zien met zingen nog wat op te halen. Ik zal naar de deftigste buurten gaan en wie weet, wat ik dan nog ophaal. Er wonen daar toch ook moeders, die, al zijn ze rijk, toch ook een moederhart in zich voelen kloppen. Zij moeten wel tot medelijden be-

wogen worden, als zij de arme kinderen zien. En ik zal zingen, tot ik er schor van word, om de aandacht te trekken. Ja, dat doe ik en dat zal vast goed helpen. Als jij dan in dien tijd je best doet een paar karweitjes te vinden, zullen we toch samen stellig wel genoeg ophalen, om ons logies daarvan te betalen en misschien. . . . Je kunt 't nooit weten, John, misschien halen we samen wel genoeg op om Tetteroo te betalen!"

Met een droeven glimlach had John naar zijn vrouw geluisterd. Hij was er blij om, dat ze uit haar plan nieuwen moed scheen te scheppen, maar hij verwachtte niet veel succes van de aan te wenden pogingen. Liever dan zijn vrouw echter weer te ontmoedigen zei hij: „Dat is goed, hoor! Ga jij er maar met de kinderen op uit en ik zal maar weer maken, dat ik om zes uur bij de dokken ben. Als ik daar dan niet aangenomen word, zie ik er stellig Grey toch en dan kan ik hem nog vragen, of hij ons het geld soms leenen wil. Als hij het kan, zal hij het ongetwijfeld doen.”

Het maken van deze plannen had de wanhoop der arme menschen werkelijk wat verminderd en rustiger nu zaten ze nog een uurtje op bij het flinkerend licht van het uitgaande petroleumlampje. Ze spraken over den ouden tijd, toen ze het zoo goed hadden en zoo gelukkig waren, over hun gestorven kindje en over de toekomst van de twee jongens, die ze nog over hadden. En nog even waagde Hanna het te zeggen: „Als je dan zoo vast gelooft, John, dat God alleen

ons helpen kan, moest je toch eens naar een dominee gaan, om te vragen, of hij voor ons bidden wil, al kun je het nu dezer dagen niet doen."

John beloofde daar nog eens over na te denken en daarna besloten ze naar bed te gaan.

Nog even bogen beiden zich over het bed van hun oudsten jongen en kusten hem teeder.

"Wel te rusten, mijn jongen," zei de vader met gesmoorde stem. „Slaap maar lekker verder, onbewust van het vreeselijke, dat ook jou boven het hoofd hangt."

Was het niet zoo donker geweest, of had de vader iets aan zijn kind gevraagd, dan zou hij gemerkt hebben, dat Max heel niet lekker sliep en ook niet onbewust van zijn lot, want hij lag wakker en had een groot deel van hun gesprek gehoord.

VI.

EEN GROOTE ONDERNEMING.

Dien nacht sliep Emerson niet. De uren kropen langzaam voorbij, terwijl hij ten prooi was aan de folterendste vertwijfeling.

Hanna was van uitputting spoedig ingesluimerd, maar haar woelen en kreunen bewees wel, dat ze geen rustigen, verkwikkenden slaap genoot.

„Waar zullen wij in 't vervolg slapen?" vroeg John zich angstig af. „Als het weinigje geld, dat we voor

deze meubels zullen ontvangen, op is? Zal het op de vochtige steenen onder de een of andere brug zijn, of zal een harde bank in een der parken ons bed wezen?"

En telkens en telkens, door al zijn denken heen, hoorde hij weer met steeds grooter duidelijkheid de woorden van het lied, waarvan hij den huisbaas had gesproken.

„Naar dit tehuis verlangt mijn hart,” waren de laatste woorden geweest van het lied, dat eenigen tijd geleden in de straat gezongen was en dat zulk een diepen indruk op John Emerson had gemaakt. En nu gevoelde hij zelf dit verlangen in zich groeien.

Daar immers was het volkomen veilig, en als hij er verzekerd van kon zijn, dat zijn vrouw met zijn twee dierbare kinderen daar komen konden, zou hij ze gaarne af willen staan. Dit leven bracht hun toch niets anders dan ellende en verdriet en daar was het God, die den sleutel van den Hemel had en die niemand het recht gaf daar binnen te komen, dan door Zijn genade.

Hij had niet leeren bidden en hij dacht, dat dit het werk was van dominees en zulke menschen, die hij het lied op de straat had hooren zingen.

De eenige medicijn voor het lijden, waaraan hij nu ten prooi was, was hem dus geheel onbekend. Dat hij niet alleen een hongerige maag, maar bovenal een hongerende ziel omdroeg, die alleen verzadigd kon worden met het brood des levens, daarvan was hij zich ternauwernood bewust. Thans dacht hij alleen

aan God, omdat Die hem uit de tijdelijke nooden zou kunnen helpen, de zielenood, waarin hij zich bevond, gaf hem nog geen smart.

Maar die tijdelijke nood drukte hem nu dan ook zoo zwaar, dat de behoefte aan een gebed al levendiger in hem werd. En daar hij nu in 't geheel geen dominee kon vinden, om zijn voorspraak bij den almachtigen God te zijn, vroeg hij zich voor het eerst af, of dit nu wel zoo heel noodig zou zijn.

Als hij het zelf eens probeerde? Als hij de bede, die hij den dominee had willen doen bidden, eens zelf opzond?

„Nood leert bidden.” Dit ondervond John Emerson ook in dezen vreeselijken nacht en, terwijl hij de handen vouwde, rees uit zijn gemartelde ziel de angstkreet omhoog:

„O God, hoor mij toch, al heb ik nooit veel aan U gedacht en geef toch uitkomst. Bij U is alles mogelijk. Heb erbarmen met mij en met deze arme vrouw en kinderen.”

Meer wist hij niet te vragen, maar het was toch, alsof er in zijn ziel reeds een kalmte neerdaalde, zooals hij in lang niet gekend had.

Met open oogen bleef hij nog in het duister staren, tot hij het buiten vijf uur hoorde slaan. Toen stond hij doodstil op om de anderen niet wakker te maken, kleepte zich in zijn schamele plunje, ging zich onder de pomp buiten frisch wasschen en verliet zonder eten of drinken het armoedige huisje, waarvan hij toch zoo moeilijk kon scheiden.

Hij had gemerkt, dat hij er in geslaagd was zonder de slapenden te wekken het huis te verlaten en hij was daar blij om, want niet alleen gunde hij ze de rust zoo, maar 't deed hem goed te weten, dat noch de kinderen, noch zijn vrouw zich thans tenminste bewust waren dat deze dag zooveel ellende brengen kon.

Maar Maxje sliep niet!

Al vaders bewegingen had hij gadeslagen en hij begreep nu wel, dat vader weer op werk uit was. Zeker weer naar de dokken om weer te probeeren daar aangenomen te worden. Als vader nu straks, bij het thuiskomen, maar niet tegen moeder zei, zooals telkens den laatsten tijd: „Alweer mis, Hanna,” want dan keek vader zoo verdrietig en dan begon moeder soms te huilen.

Moeder hilde toch al zoo veel tegenwoordig! Nu hilde ze niet, omdat ze sliep, hij hoorde haar in de bedstee zwaar ademen, maar straks, als ze wakker werd, zou ze wel weer beginnen. En hij wou toch zoo heel zoet zijn! Maar ja, vanmorgen zou Tetteroo komen en hen allen het huis uitjagen, dat was waar ook. Maar moeder zou immers nog probeeren de huur op te halen door met hem en broertje versjes te gaan zingen. Nu, hij zou goed meezingen en eerst zijn gezichtje goed wasschen en als hij dan heel, heel vriendelijk aan de menschen om een kleinigheidje vroeg, zouden ze hem vast wel wat geven. Maar zooveel als Tetteroo hebben moest, zooveel zouden ze wel niet ophalen, dan zou vader ook wat thuis moeten brengen.

En als vader weer niets meebracht? En als Tetteroo eens werkelijk deed, wat hij gisteren gezegd had, toen hij zoo vreeselijk boos was? Br, hij huiverde er nog van, als hij bedacht, hoe boos de huisbaas geweest was! Maar vader was ook boos geweest toen hij dat gezegd had van die huizen in den hemel. Hoe had vader het ook weer gezegd? 't Was van huizen in den hemel, waar God alleen den sleutel van had en waar Tetteroo vast ook niet in zou mogen, als hij hen op straat zette.

En 's avonds had vader met moeder weer over die huizen gesproken. Hij had het wel gehoord, toen hij wakker werd en niet dadelijk weer in slaap kon komen, omdat hij zoo'n honger had. Vader had tegen moeder gezegd, dat je niet zelf om zoo'n sleutel aan God kon vragen, maar dat een dominee dat voor je doen moest, omdat die God goed kende. Nu, als God wist dat ze uit hun huis zouden worden gezet, door dien slechten Tetteroo, en dat ze dan heelemaal niet wisten, waar ze heen moesten gaan, dan zou Hij hun wel een sleutel van zoo'n hemelhuis willen geven. Wat jammer dan toch, dat vader nog niet naar een dominee was geweest om het dien te laten vragen. Nu kon vader het niet meer doen, want hij moest misschien werken en moeder ging, als ze straks wakker was, met hem en broertje liedjes zingen.

Wie moest het dan doen, want het moest toch gebeuren!

Plotseling ging de kleine man rechtop zitten en met

de kleine vuist op de dekens slaande zei hij: „Maar dan moet ik zelf gaan!”

Angstig keek hij naar moeder. Ze was toch niet

wakker geworden van zijn woorden?

Neen, gelukkig, ze sliep nog rustig door en broertje ook. Hij was er stellig van overtuigd, dat het zijn

plicht was die boodschap te doen, nu vader en moeder beiden niet konden. Hij talmde dan ook niet langer, maar stond zachtjes op en trok zijn schoenen aan. Verder behoefde hij niets aan te trekken, daar moeder hem voor de koude 's nachts zijn jasje en broekje maar aan had laten houden. Nu zich nog wasschen en zijn haar kammen en dan was hij klaar. Hij wilde er zoo netjes mogelijk uitzien bij den dominee.

Terwijl hij zoo bezig was, kwam er een vergenoegde glimlach op zijn gezichtje. Wat zouden vader en moeder blij zijn, als hij dat nu eens netjes had opgeknaapt en hun straks den sleutel van zoo'n nieuw huisje kwam brengen. Wat zou dat een mooie verrassing zijn!

Nu was het eigenlijk niet erg, dat Tetteroo hen uit de tegenwoordige woning ging zetten, want vader had wel laten blijken, dat de huizen van God veel mooier waren. Hij had immers gezegd, dat Tetteroo zelf er wel heel graag in zou willen, en Tetteroo was heel rijk, want die kreeg immers van al de menschen uit de steeg elke week huur.

Ziezoo, dat was klaar.

Wat waren zijn handen schoon en zijn voorhoofd deed er pijn van, zoo had hij met de kam door zijn haren getrokken, om de krulletjes netjes te krijgen.

Gelukkig, vader had de huisdeur niet in het slot gedaan en het gelukte Maxje dus zonder gerucht het huisje te verlaten.

Vóór hij de deur achter zich sloot, keek hij nog eens met een guitig gezicht naar binnen, lachte eens

tegen zijn slapende moeder en fluisterde: „Straks, als u wakker bent, kom ik terug met den sleutel van een heel mooi huis, hoor, en wees nu maar niet bang voor dien stouten Tetteroo.”

Zachtjes sloot hij toen de deur en liep de steeg uit. Wat was het hier nog vreemd stil! 't Was zeker nog heel vroeg en de bureu lagen zeker nog allen te slapen.

Hij moest nu vlug voortmaken, want anders was hij niet terug, voordat moeder uit wilde gaan, om liedjes te zingen. En als hij den sleutel had, dan zou dat heelemaal niet noodig zijn, gelukkig. Huppelend begon hij zijn gewichtigen tocht.

VII.

OP WEG.

Had de vader kunnen vermoeden, welk een ramp hem boven het hoofd hing in de verdwijning van zijn kind, zekerlijk zou hij onder het gaan aan wat anders gedacht hebben dan aan een mogelijke verhooring van zijn gebed van dien nacht. Nu ging hij met eenige vage hoop in het hart op zijn doel af.

In dienzelfden tijd was Max bij den hoek van de steeg gekomen en nu minderde zijn blijmoedigheid wel wat, want waar moest hij nu heen?

Hij was alleen nooit verder geweest dan tot het eind van de steeg, en de straat, waarin hij nu keek,

leek hem zoo onbekend, nu hij niet aan vaders of moeders hand liep, dat hij niet eens wist, of hij rechts of links moest afslaan. Bovendien, waar woonde de dominee? Dat wilde hij nu eerst maar eens vragen en dat moest dan maar gebeuren bij den eersten den besten voorbijganger, dien hij zag. Maar er liepen op dit vroege morgenuur hier nog maar weinig menschen en het duurde dan ook wel eenige oogenblikken, voordat Max ergens in de verte iemand zag loopen. Maar nu wist hij ook meteen, welken kant hij uit moest gaan.

Al loopende bedacht hij, dat hij zijn vraag niet aan iedereen zou durven doen en hij hoopte, dat de man, dien hij ver voor zich uit zag loopen, maar niet op Tetteroo zou lijken. En als het eens een politieagent was! Bij deze gedachte stond de kleine Max van schrik plotseling een oogenblik stil. En onder het verder gaan huiverde hij telkens, als hij zich voorstelde, dat de eerste, dien hij zou ontmoeten, een politieagent zou zijn!

Politieagenten, dacht hij, dienen nergens anders voor, dan om dronken mannen en dieven en andere slechte menschen naar het bureau te brengen. Ook wel eens jongens?

Ja, ook wel eens jongens! Hij wist dat maar al te goed uit zijn naaste omgeving. Zouden ze misschien ook jongens opbrengen, die wegliepen, zonder dat vader en moeder daar iets van wisten? Eigenlijk mocht hij dat toch niet doen, zoo begon hem nu zijn geweten aan te klagen, maar hij stelde zich al gauw

gerust door uit te maken, dat hij toch ook heelemaal niet van plan was om echt weg te loopen. Hij ging alleen maar een sleutel halen om een mooi huis te krijgen en als hij dien maar eenmaal had, zou hij dadelijk naar huis teruggaan en nooit, nooit meer stilletjes van vader en moeder wegloopen.

Moedig stapte het kleine ventje voort. Wel maakte de scherpe ochtendlucht, dat de honger begon te knagen, maar het arme kind was dat gevoel gewend en hij verdroeg dat zonder morren of klagen. Maar hoe dapperder hij voortstapte, hoe verder hij zich verwijderde van zijn ouderlijk huis en van de beschermende zorg van vader en moeder.

In de straten vertoonden zich langzamerhand meer menschen; winkels en café's werden geopend en daar vertoonden zich dienstmeisjes en knechts, die druk begonnen te kloppen, te vegen en te schrobben.

Ieder was zoo druk met zijn eigen bezigheden vervuld, dat hij zich geen tijd gunde, om op den kleinen Max te letten. Bovendien stapte hij zoo parmantig langs den weg, dat men hem voor een kleinen jongen hield, die voor zijn moeder een boodschap moest doen. En er loopen in Londen zooveel kleine, have-looze jongens op straat rond, dat niemand daar bijna aandacht meer aan schenkt.

't Liep Maxje niet mee in het zoeken naar een geschikt persoon, aan wien hij zijn vraag doen kon. De man, dien hij in de verte gezien had, bleek vóór hem uit te loopen in dezelfde richting en, daar hij blijkbaar vlugger ter been was, werd de afstand tusschen hen

hoe langer hoe grooter en had Max hem weldra uit het gezicht verloren. De werkende meisjes en knechts durfde hij niet aanspreken, omdat ze allen zooveel haast schenen te hebben en ook de mannen, die zich naar hun werk repten, durfde hij niet staande te houden.

Ha, daar zag hij iemand aankomen, die hem nu juist geschikt leek om hem de gewenschte inlichtingen te verstrekken. 't Was een oud vrouwtje, dat met een zak op den rug liep, waarin ze blijkbaar vodden ging ophalen. Ze zag er in Maxjes oog heel vertrouwenwekkend uit. Hij stapte dan ook recht op haar toe en vroeg met zijn liefste stemmetje: „Juffrouw, weet u ook, waar de dominee woont, alstublieft?”

Het vrouwtje liet den zak van haar rug op den grond glijden, zette de handen in de zij en keek verwonderd naar het jongetje voor haar, dat haar met zijn groote oogen vragend aankeek.

„Een dominee?” zei ze met schelle stem. „Een dominee, waar moet je dien voor hebben, kind? Is je moeder soms ziek, of je vader? Anders begrijp ik niet, waarvoor ze jou om een dominee uit moeten sturen!”

„Moeder is niet ziek,” antwoordde Maxje een beetje verschrikt, nu de vrouw hem niet dadelijk het gevraagde adres gaf. „Moeder niet en vader niet, maar ik moet bij een dominee den sleutel halen voor vader.”

„En heeft je vader je dan niet gezegd, waar die dominee woont?”

„Nee,” zei Maxje aarzelend, want hij wilde aan dat vreemde vrouwtje niet zeggen, dat hij dezen tocht maar op eigen gelegenheid ondernam. Toen hij nu echter met neergeslagen oogen voor haar bleef staan, vertrouwde de voddenkoopster den jongen niet heelemaal meer en, haar zak weer op den rug hijschende, zei ze: „Een dominee zal wel bij een kerk wonen en die zie je daarginds, daar, bij dien toren. Zoek die maar op.”

Ze mompelde nog iets van „die jongens van tegenwoordig toch” en zette toen haar tocht voort.

Maxjes wensch was nu vervuld: hij wist waarheen hij zijn schreden moest richten en hij stapte dan ook vol goeden moed op den toren af, dien hij daar vóór zich boven de huizen uit zag steken. Hij durfde bijna niet naar iets anders te kijken en hield zijn oogen bijna onafgebroken op de torenspits gericht.

Zijn kleine voeten begonnen hem al pijn te doen in de veel te groote schoenen, waarvan de zolen ver versleten waren, maar hij liet den moed niet zakken. Hij moest en zou er komen. En als hij den sleutel had en hem aan vader gaf, zou hij niet meer behoeven te loopen, want dan zou vader hem van blijdschap vast optillen van den grond en in zijn armen dragen! Misschien mocht hij wel weer eens boven op vaders schouders zitten, als hij vader zóó blij had gemaakt.

En moeder zou ook blij zijn! Dan zou ze vast niet meer huilen, maar hem met een vroolijken glimlach aanzien.

Het almaar naar den toren turende gezichtje kreeg een vroolijken glans, toen de jongen dacht aan de blijdschap, die hij zijn ouders brengen ging.

Hij probeerde zelfs even te huppelen, maar daar waren zijn voetjes toch te pijnlijk voor.

Hij had er geen flauw denkbeeld van, hoe ver die toren nu eigenlijk wegstond en hij dacht, dat hij er na een kort poosje wel vlak vóór zou komen te staan. Maar toen hij een eindeloos lange straat was uitgelopen, kwam hij bij een groot plein, dat hij over moest steken om in een nieuwe straat te komen, waarin hij nog de kerk niet zag staan.

De moede voetjes begonnen al wat langzamer te gaan en even deed de pijn hem zelfs stilstaan, toen de dappere jongen zich aan een puntigen steen stootte.

Toch merkte hij goed, dat hij den toren wel naderde, want hij kon nu duidelijk de klok zien en hij maakte zelfs uit, dat het zoo ongeveer acht uur was, want de kleine wijzer stond haast op de acht. Verder ging zijn kennis van het op de klok kijken, die vader hem met groote moeite en veel vóórteekenen had aangebracht, nog niet.

Dan moest hij toch voortmaken, want anders zou hij niet terug zijn, vóór moeder uit ging. Hij versnelde dus nogmaals zijn schreden, tot hij bij een broodbakkerswinkel kwam. Een geur van versch gebakken brood kwam hem uit de geopende deur tegen en nu werd Max zich eerst recht bewust, welk een honger hij had. Hoewel hij voelde, dat hij er duizelig van werd, snoof hij toch begeerig de zoete lucht op.

Zoo zag hem het dienstmeisje staan, dat juist naar buiten wilde gaan om matten te kloppen. Het meisje ontroerde er van, toen zij dat lieve gezichtje met die groote, moede oogen, waaruit zoo duidelijk de honger sprak, daar vóór zich zag. Ze legde de mat neer en vroeg vriendelijk: „Wat is er, jongetje? Wil je een stuk brood hebben? Je ziet er tenminste wel naar uit, of je daar trek in hebt.”

Het meisje had vrije beschikking over een stapeltje oude brooden en broodjes, die op een ijzeren plaat bij de deur lagen. Haar juffrouw liet 's morgens de uitdeeling daarvan altijd aan het meisje over. Want, terwijl die buiten bezig was, kwamen er altijd genoeg arme mannen, vrouwen en kinderen voorbij, die ze daar nog blij mee kon maken. Veel arme en uitgehongerde gezichten had Mary dan ook al zoo 's morgens vóór zich gehad. Maar nog nooit had een van die een indruk op haar gemaakt, zooals het gezichtje met de groote, fluweelen oogen en de donkere krulletjes, dat zij nu voor zich zag.

„Alstublieft,” klonk het gretig antwoord op haar vraag.

Mary zocht een stuk nog niet al te oud brood uit en gaf hem dat.

„Hier,” zei ze, „eet dat maar lekker op, dat zal je goed doen. Hoe heet je?”

„Max, juffrouw, en ik ben haast zeven jaar.”

„En loop jij nu al zoo vroeg te bedelen?”

„Neen juffrouw, maar ik moet daar wezen, daar bij dien toren.”

„Moet je in dien toren wezen?” vroeg Mary lachend.
„Neen, maar ik moet den dominee spreken,” antwoordde Max, die een beetje beleedigd was, omdat

het meisje lachte om het doel van zijn tocht.

„O, moet je dominee hebben? Ja, die woont bij de kerk. Maar dat is nog een heel eind loopen, hoor!”

„Ja, maar ik moet hem spreken, want hij zal ons den sleutel van een nieuw huis geven, ziet u.”

„Zoo,” zei Mary, nu beter ingelicht, „dan moet je maar gauw verder gaan en neem dit maar mee voor onderweg.” Ze gaf Max toen nog een paar oude krentenbroodjes, die hij onder vriendelijk bedanken in zijn zak stak om ze op te eten na 't andere stuk brood.

„Dag Max, als je hier weer langs komt op den terugweg, kijk dan maar goed naar mij uit, hoor, dan krijg je weer wat.”

Na een wederzijdschen, vriendelijken groet ging Mary verder met haar werk en Maxje zette met nieuwen moed zijn tocht voort, steeds den kerktoren met de flikkerende spits in het oog houdend.

VIII.

BERAADSLAGINGEN.

Het was Emerson werkelijk gelukt om zijn ouden vriend Grey bij het dok aan te treffen. Reeds dadelijk had hij de forsche gestalte tusschen al de mannen, die zich vóór de deuren hadden verzameld, in het oog.

Het gelukte hem na eenige moeite zich bij Grey te voegen, die hem dadelijk vriendelijk groette.

„Zoo Emerson, heb je je toch nog niet door al de teleurstellingen laten afschrikken en kom je het nog maar eens probeeren? Je hebt gelijk, hoor! 't Zal wel ééns lukken!”

Hij keek zijn jongen vriend nu eens opmerkzaam

aan en ontdekte nu, dat deze er heel bleek en ont-
daan uitzag. Dit trof den gevoeligen man en fluisterend
vroeg hij: „Er is meer op 't oogenblik dan honger
en gebrek aan werk, is 't niet? Kom, spreek op,
jongen! Stort je hart uit voor je ouden vriend.”

Op zachten toon vertelde Emerson nu van het
dreigende gevaar om uit huis gezet te worden.

„Dat is een kwaad ding, dat is erger dan honger.
Kon ik je helpen, Emerson, ik zou het dadelijk doen,
maar ik heb zelf niet meer dan een paar stuivers, die
je natuurlijk kunt krijgen. Ik weet wel, dat dit niet
genoeg is, maar misschien kun je er Tetteroo mee
tevreden stellen, tot ik je wat meer kan bezorgen.
Wil hij van geen uitstel weten, wel, dan wil ik wel
eens een woordje met hem spreken. Waar woont
hij? Of wil ik met je naar huis gaan en zien, wat ik
vermag, als hij straks komt om zijn duivelswerk te
doen en jou met vrouw en kindertjes op straat te
zetten? Hoe laat zal dat zijn?”

„In den loop van den morgen, vrees ik,” zei
Emerson met een diepen zucht.

„Nu goed. Laten wij eerst wachten, wat het hier
oplevert en mocht het ongeluk ons weer treffen, dat
we geen van beiden werk krijgen, dan ga ik met je
mee. Lukt het mij soms, dat ik werk krijg, zoodat ik
hier moet blijven, zeg dien kerel dan, dat ik hem nog
vanavond je huisschuld kom voldoen.”

Zwijgend wachtten de mannen nu af, wat de dag
hun brengen zou. Grey nam al het geld, dat hij bij
zich had en liet dat in Emersons hand glijden. Deze

wist, dat dit geld Grey's geheele kapitaal vertegenwoordigde en dat hij, als hij geen werk kreeg, daar voedsel voor dien dag voor zou moeten koopen. 't Was dan ook alleen de overweging, dat het terwille van vrouw en kinderen was, die Emerson deed besluiten het geld te aanvaarden en hij was er zeer dankbaar voor. En bijna even dankbaar was hij voor Grey's warme, opbeurende woorden. Hoewel dit den toestand niet veranderde, voelde Emerson er zich toch door gesterkt, dat zijn vriend met hen allen meevoelde.

Grey had vrouw noch kind. Hij was vroeger varensgezel geweest, maar trachtte nu al eenige jaren aan land aan den kost te komen. Dikwijls sliep hij onder den blooten hemel, inplaats van in een slaapstee, omdat hij de centen of stuivers, die hij met losse karweitjes verdiend had met een nog grooter stakkerd, dan hij zelf was, gedeeld had. Ruw van uiterlijk maar zacht van inborst, zou hij zijn eenig stuk brood nog aan een hongerige vrouw of aan een lijdend kind hebben gegeven.

En de gedachte aan de omstandigheden, waarin zijn jonge vriend zich nu met vrouw en kinderen bevond, sneed hem door de ziel. Hij zelf bezat geen eigen dak boven het hoofd, maar zoo hij dat had gehad, onmiddellijk zou hij het aan de Emersons hebben afgestaan en zelf het hoofd op de steenen hebben neergelegd. Hierin geleek hij op den Goddelijken Zoon des menschen, die eenmaal zelf zeide:

„De vossen hebben hopen, en de vogelen des hemels

hebben nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge."

Grey kreeg dien morgen weer geen werk bij het dok en Emerson werd al evenmin aangenomen. Samen gingen ze nu terug naar de stad. Grey's gezicht stond zeer bedrukt en gedurig streek hij zich over het bewolkte voorhoofd, als dacht hij, dat dit hem nieuwe inzichten verschaffen zou.

"Londen is een ellendige stad voor menschen, die werken willen, zooals wij, Emerson," zei hij. "Als varensgezel word ik helaas niet meer aangenomen, daarvoor vinden ze mij, geloof ik, te oud en aan land wordt het met den dag treuriger om werk te krijgen."

"Als ik alleen op de wereld stond," antwoordde Emerson, "ging ik naar Amerika om daar geld te verdienen. Daar is werk genoeg en ik ben niet te lui om aan te pakken. Maar daar is nu geen sprake van, want ik zou er niet over denken om Hanna hier met de kinderen alleen achter te laten."

"Ja maar, jongen, naar Amerika gaan, dat is ook zoo gemakkelijk niet meer als vroeger! Als je daar werk wilt komen zoeken, word je niet eens toegelaten. Anders zou Amerika overstromd worden van de werkloozen uit alle landen, want je moet niet denken, dat wij hier in Londen de eenigen zijn, die niet kunnen werken en het graag wil'en. In alle landen van Europa vind je er honderden en duizenden, die er net zoo aan toe zijn als wij. Neen, man, het eenige, wat er op zit voor ons, is maar stil afwachten. Al onze beraadslagingen helpen ons toch niet aan

werk, maar we moeten den moed niet verliezen! Laten we eerst maar eens gaan kijken, wat er met baas Tetteroo aan te vangen is.

IX.

HANNA'S ONTWAKEN.

Toen Maxje al geruimen tijd op stap was, begon het kleintje te schreien en hierdoor was het, dat Hanna wakker werd. Aanstonds merkte ze, dat haar man er niet meer was, en ze begreep, dat hij nog eens een poging was gaan doen, om de verschuldigde huur bij elkaar te krijgen. Ze vermoedde wel, dat hij spoedig terug zou keeren. Ze keek nu naar den hoek der kamer, waar ze Max te slapen had gelegd en bemerkte niet dadelijk, dat het bedje leeg was, doordat de deken weer teruggeslagen was.

Ze vermoedde, dat de jongen nog sliep en daar het ontwaken hem dan niets dan verdriet brengen zou, riep ze hem niet.

Ze maakte het kleintje stil, door hem een korstje brood te geven en ging zichzelf daarna vlug aankleeden. Terwijl ze daarmee bezig was, werd haar gezicht al bedroefder. Straks immers zou Tetteroo komen en hen op straat zetten! Dan zouden ze de laatste meubeltjes, die haar zoo dierbaar waren, moeten verkoopen en met de kinderen aan het zwerven moeten gaan. Ze repte zich, want ze wilde

het liefst met haar kinderen weg zijn, als Tetteroo kwam.

„Ik zal maar niet op John wachten,” zei ze bij zichzelf, „want we hebben toch afgesproken, waar we elkaar vanavond vinden zullen. En ik heb geen moed om er bij te zijn, als dat vreeselijke gebeurt.”

Ze was spoedig in haar havelooze plunje gestoken, gewasschen en gekamd en ging toen naar den hoek der kamer, waar ze Max had te slapen gelegd. Maar hoe groot was haar schrik, toen ze daar geen kind vond!

Zou hij stilletjes in 't groote bed geklommen zijn en haar daar nu in een hoekje lachend zitten aankijken, zooals hij wel meer deed?

Maar neen, ook in het groote bed was Max niet. Ze vloog letterlijk naar de deur, rukte die open en keek, of de jongen daar soms stond uit te zien naar zijn vader.

Maar ook daar was geen Max.

In haar wanhoop liep ze de steeg in, misschien was de jongen bij buurvrouw Sempes. Deze kwam juist haar voordeur uit en keek vragend in het verschrikte gezicht van vrouw Emerson.

„Is Max hier?” stiet de moeder uit.

„Max?” vroeg deze verwonderd, „zoo vroeg komt die nu toch nooit op visite. Hoe kom je er bij? Ik ben net op!”

„O, waar is 't kind dan? Thuis is hij niet, zijn bedje is leeg en hier zie ik hem ook nergens! Waar moet ik zoeken?”

In radeloze onrust liep de arme moeder de steeg verder in en vrouw Sempes riep haar na: „Kijk maar eens in de straat, misschien is hij je man tegemoet geloopt. Ik zal wel op je kleintje passen.”

Lang hoefde de buurvrouw niet op het kleine kindje te passen, want na eenige oogenblikken keerde de moeder onverrichter zake terug. Ze viel in doffe smart op een stoel neer en snikte met het hoofd op de handen.

„Heb je hem niet gezien?” vroeg de buurvrouw verbaasd. „En hoe laat is hij weggegaan?”

„Dat weet ik juist heelemaal niet. Toen ik wakker werd, was hij er al niet meer.”

„O, dan zal zijn vader hem meegenomen hebben, toen die vanmorgen vroeg weg is gegaan.”

„Maar John is vast naar de dokken en daar kan hij dat kind toch niet bij zich hebben? Dat heeft hij ook nog nooit gedaan. Neen, daar is Maxje niet. O, waar moet ik hem toch zoeken?”

In haar angst greep Hanna 't kleintje uit het bed, wikkelde het in haar omslagdoek en ging naar de deur.

„Ik ga zoeken, buurvrouw. Waar, dat weet ik niet, maar ik wil net zoo lang loopen, tot ik hem gevonden heb. Wilt u aan mijn man zeggen, dat ik hem vanavond wel zien zal en hem er niets van zeggen, dat Maxje weg is?”

Ze drong de buurvrouw nu haar huisje uit, want vóór ze het verliet en voorgoed er van scheidde, wilde ze eerst nog even alleen zijn en alles, wat haar zoo lief was, een laatsten keer in zich opnemen. Maar

dit was het werk van een oogenblik, toen dreef de angst haar het huisje uit en voort, op weg om haar verloren kind op te zoeken.

X.

NIEUWE BEPROEVINGEN.

Toen Emerson met Grey in het huisje terugkeerde, was vrouw Sempes vertrokken. Ze moest dien dag uit werken en had de terugkomst van den vader van het verloren kind niet af kunnen wachten.

Nu vernam hij dus niets van de verdwijning van zijn kind en het bevreemde hem niets de woning geheel verlaten te vinden, want dat was immers in overeenstemming met de afspraak, die hij gisteravond met Hanna had gemaakt.

Alleen verwonderde hij er zich over, dat Hanna al het brood, dat ze voor het ontbijt bewaard hadden, voor hem had laten liggen. Waarom zou zij zelf haar deel niet genomen hebben? En had Max ook niets gegeten? Dat was toch zijn gewoonte niet! Maar misschien rekende zij er zoo zeker op spoedig wat voor haar zingen te krijgen om daar brood voor te koopen, dat ze dit voor hem achtergelaten had, die genoodzaakt was om thuis te blijven om Tetteroo af te wachten.

Zoo althans zou hij het maar beschouwen. Hij deelde het brood met Grey, maar kon er hem om te

drinken niets anders bij aanbieden dan een kom water.

Beide mannen wachtten nu geduldig de komst van Tetteroo af, maar 't leek wel, of deze er zelf tegen op zag zijn bedreiging te volvoeren, want hij kwam op het afgesproken uur niet opdagen.

„'t Zal mij benieuwen, wanneer wij den kerel te zien krijgen,” bromde Grey, terwijl hij zijn vuisten bekeek, alsof hij ze inspecteerde voor een mogelijken aanval. „Wat mij aangaat, kan hij komen. Ik ben klaar voor hem.”

„Je bent toch niet van plan dadelijk te gaan vechten, Grey?” vroeg Emerson onrustig. Hij had een afkeer van alles, wat op vechten geleek.

„Neen,” was het antwoord, „ik zal beginnen met zoete broodjes te bakken, maar als hij niet naar ons luisteren wil, ja, dan denk ik hem in zijn kraag te pakken. Wees maar gerust, dat kun je heusch aan mij overlaten.”

Op dat oogenblik ging er iemand langs het venster, even later werd de klink opgelicht en kwam er iemand binnen.

't Was echter niet de verwachte Tetteroo, maar een meisje van omstreeks zestien jaar, dat Emerson goed kende, want ze woonde ook in de steeg en hij ontmoette haar dikwijls.

„Wel Dolly, wat is er?” vroeg hij, haar verbaasd aanziende, want 't meisje zag er ongewoon gejaagd uit. „Is er onraad thuis? Of is je moeder soms weer erger?”

Dolly's vader was een dronkaard, die nogal eens heftig te keer kon gaan, dat wist iedereen in de buurt en haar moeder was een zwakke, ziekelijke vrouw, die vaak te bed lag.

„Nee, bij ons is gelukkig niets bijzonders, Emerson, maar ik kom je vertellen, dat ik je kleinen jongen heb gezien, heel alleen, wel twee uur hier vandaan. Toen ik naaiwerk voor mijn moeder ging ophalen, zag ik hem aan de overzijde van de brug. Ik wilde nog naar hem toe gaan, om hem te vragen, wat hij daar deed zoo ver van huis en heel alleen, maar er was zooveel gerij, dat ik even moest wachten, vóór ik aan de overzijde kon komen en toen ik daar eindelijk kwam, was hij nergens meer te zien.”

„En zijn moeder was toch zeker bij hem?” vroeg Emerson, al eenigszins ongerust. „Je zult je wel vergist hebben, Dolly, dat hij alleen was. Door drukte heb je misschien mijn vrouw niet gezien. Gisteren zei Hanna mij nog, dat ze van plan was vanmorgen vroeg met de kinderen op stap te gaan. Waren ze daar niet alle drie?”

„O neen,” antwoordde Dolly met groote zekerheid, „ik heb heel duidelijk gezien, dat Maxje alleen was. Ik ken je vrouw toch goed genoeg! En zoo goed als ik je kleinen jongen dadelijk in het oog had, zou ik ook je vrouw wel herkend hebben, zoo druk was het niet, waar hij liep. Ga hem toch gauw zoeken, Emerson, want ik heb toch niet voor niets zoo gehold om het je te zeggen!”

Dolly vertelde nu nog eens duidelijk, waar zij Max

gezien had en Emerson begon nu aan de mogelijkheid te gelooven, dat het meisje zich niet vergist had.

Maar hoe kon het? Zou Hanna den jongen kwijtgeraakt zijn? Dat was toch haast onmogelijk. Bovendien had zij gisteren gezegd naar een heel andere

wijk te zullen gaan, dan waarin Dolly zei Maxje gezien te hebben.

Hij zou gaan zoeken, hoe vaag de aanwijzingen ook waren. Zou dit hem nu ook nog gebeuren, dat zijn jongen weg was? Zou bij al zijn ellende het zoeken naar zijn vermisten lieveling nog komen?

Droevig en moedeloos stond hij op en zei tot Grey: „Wil je zoo goed zijn om hier te blijven en Tetteroo af te wachten, Grey? Dan ga ik den weg eens op, dien Dolly daar genoemd heeft.”

Grey was hiertoe gaarne bereid en hij vond het eigenlijk nog wel zoo goed den huisbaas onder vier oogen te ontmoeten dan in bijzijn van Emerson. Nu kon hij tot handtastelijkheden overgaan, als hij het noodig vond.

„Moet ik wachten, tot je terugkomt, bij het boeltje op de straat?” vroeg hij, tot alles bereid.

„O neen, dat alsjeblieft niet,” zei Emerson verschrikt. „Als Tetteroo den boel er uit zet, verkoop jij het dan voor me bij den opkoper op den hoek.”

„Afgesproken en dan wacht ik weer hier in de steeg tot jij terugkomt met den jongen.”

Emerson dankte zijn trouwen vriend hartelijk en ging op weg. Hoewel hij nog niet geheel kon gelooven, dat Dolly goed gezien had, zoo begon zijn hart nu door een vaag voorgevoel toch angstiger te kloppen. „Nog meer ellende,” zuchtte hij, „nu nog meer ellende, nu ik tot God om uitkomst heb gebeden! Dus daar is ook al geen redding te vinden!”

XI.

VER VAN EEN.

Zoo behoefde Tetteroo niet eens de Emersons uit hun huis te zetten, maar dreven de omstandigheden het gezin al verder uiteen.

Maxje, de oorzaak van de nieuwe beproevingen, liep in kinderlijk vertrouwen op den goeden afloop zijner boodschap al verder en verder van huis. De oogen nog steeds op den toren gericht, naderde hij het doel van zijn tocht.

En op een geheel anderen weg, die haar al verder van het voorwerp van haar zoeken verwijderde, zwoegde de wanhopige moeder, met verwilderden blik om zich heen zoekend en in haar radeloozen angst nu tegen dezen, dan tegen genen aanbotsend.

Haastige voorbijgangers duwden de vrouw op zij, of zeiden onvriendelijke dingen tegen haar, als zij, overal rondkijkende en zoekende, hen in het gaan belemmerde.

Maar ze stoorde zich er niet aan, ze merkte het niet eens. Elken keer als ze in de verte een jongetje zag, dat even groot was als Max, rende zij het achterop, om telkens weer de teleurstelling te onder vinden, dat het haar jongen niet was. Zoo liep ze straat in, straat uit en naderde haar doel ook niet in het minst.

En weer een geheel anderen weg ging de vader. Uiterlijk kalm ging hij onderzoekend verder naar de

plek, die Dolly hem genoemd had. Inwendig was hij echter niet kalm, maar werd hij gekweld door allerlei vreeselijke gedachten.

Waar was zijn kind?

Waar was zijn vrouw?

Waren ze samen de deur uitgegaan en was Hanna verongelukt? Of was Maxje zijn moeder kwijtgeraakt en nu alleen aan het dwalen door Londens eindeloze straten? O, wie, wie kon hem helpen?

Hij wilde doorloopen, maar hij zag wel in, dat dit zoeken niet anders dan vergeefsch wezen kon en daarom besloot hij in de straten te blijven speuren, tot het uur, waarop hij zijn vrouw ontmoeten zou. Dan kon hij zich naar de afgesproken plaats begeven en wie weet, misschien vond hij ze daar wel alle drie.

Het ging, zooals hij gevreesd had: Maxje was niet op de plaats, die Dolly had aangewezen en ook niet daar in de buurt.

De honger en de moeheid begonnen hem te kwellen, maar hij wilde daar niet aan denken. Tot zes uur wilde hij zoeken, dan wilde hij zorgen, op de afgesproken plaats te zijn, waar hij hoopte vrouw en kinderen te zullen vinden en daarna zou hij eerst Grey gaan opzoeken om te zien, wat deze van den opkoper voor de meubels ontvangen had. Dan, en dan eerst zouden ze samen wat eten kopen.

Traag kropen de uren in vruchteloos zoeken voort en lang vóór het afgesproken uur was hij op de plaats, waar hij Hanna zou ontmoeten, maar ze was er niet.

„Dat kan ook nog niet,” zoo troostte hij zichzelf,

„want 't is nog veel te vroeg. Zoo dadelijk zullen ze wel komen.”

Maar de klok sloeg zes uur, en zelfs halfzeven en Hanna verscheen niet. Nu bleef er voor Emerson niet anders over, dan zich naar zijn oude woning te begeven, omdat Grey hem daar stellig nog altijd stond op te wachten. Toen hij daar eindelijk aankwam, stond Grey bij den ingang der steeg al naar hem uit te zien. Hij had den geheelen dag daar rondgelopen en gewacht, zooals hij beloofd had.

Tetteroo was gekomen en had van geen minnelijke schikking willen weten. Toen had Grey het huisraad uit de woning gedragen, waarop Tetteroo de deur afgesloten en den sleutel in zijn zak gestoken had. Wat er zich verder tusschen Grey en den hardvochtigen huisbaas had afgespeeld, daar sprak hij met Emerson niet over. Hij vertelde alleen maar, dat het wachten hem niet zwaar was gevallen, omdat hij hier en daar eens een praatje had gemaakt en men hem een kopje thee en een kop koffie had gegeven. Hij hoopte nu maar, dat Emersons tocht niet vergeefsch was geweest. Op het gelaat van den armen vader las hij echter wel, hoe het dien vergaan was. Zelfs de klinkende zilverstukken, die Grey hem gaf als de opbrengst van zijn meubels, konden geen oogenblik de groote droefheid verminderen, die op Emersons gezicht te lezen was.

Wat gaf hij nu om dat geld, nu hij zijn vrouw en zijn lieven Max kwijt was!

Hij staarde dof vóór zich uit en het scheen, alsof

de woorden van Grey niet eens tot hem doordrongen. Aldoor had hij nog hoop gehad: eerst dat hij Hanna met de kinderen op de afgesproken plaats zou vinden en daarna, dat hij haar of Maxje bij het huisje zou vinden, maar nu was alles weg.

„Kom, jongen,” sprak Grey vriendelijk, terwijl hij zijn vriend steunde, „we zullen nu te zamen blijven, want ik wil je voortaan niet meer verlaten. Ergens zullen wij wel een schuilplaats vinden voor den nacht, of wil ik voor jou een slaapsteê opzoeken?”

„O neen,” weerde Emerson af, „ik kan mij nu onder geen veilig dak te slapen leggen, als mijn Hanna en mijn lieve kinderen den nacht onder den blooten hemel moeten doorbrengen. Wie had nog gisteravond gedacht, dat wij nu zoo ver van elkaar zouden zijn! En waar, waar zijn ze toch, mijn lieve vrouw en mijn dierbare kleine jongen?”

Hij boog het hoofd diep voorover, sloeg de hand voor de oogen en schreide, alsof hem het hart zou breken.

Bij zooveel smart kon zelfs de goede Grey geen troostwoorden vinden. Hij bewaarde een diep stilzwijgen, maar langs zijn gebruinde, ruwe wangen gleden twee tranen in zijn baard.

Ja, wel ver was het ongelukkige gezin uit elkaar gerukt, maar hoe ver was elk hunner op dat oogenblik van dien Eenen, die elk hunner afzonderlijk gadesloeg en die alleen in staat was ze allen weer bijeen te brengen, maar op Zijn tijd en op Zijn eigen wijze?

XII.

VOLSLAGEN DUISTERNIS.

Terwijl dit tooneel zich afspeelde in de steeg, waar de familie Emerson zoo lang gewoond had, dwaalde Hanna nog steeds voort.

Nu had zich een angstig voorgevoel van haar meester gemaakt, dat haar kleine jongen naar de rivier gegaan was. Zonder dat ze er eenigen grond voor had, liet ze zich hierdoor geheel beheerschen en spoedde zij zich onmiddellijk naar de Theems.

Hier begon ze de voorbijgangers aan te spreken en hun te vragen, of ze ook een jongetje hadden gezien, dat er zoo en zoo uitzag.

Hadden ze soms zoo'n ventje gezien? Wist iemand haar soms te zeggen, waar hij wezen kon?

Maar er loopen zooveel kleine jongens langs de Theems om naar de voorbijgaande schepen en naar het laden en lossen te kijken, dat niemand haar eenige inlichtingen kon geven.

Nu begon een nieuwe angst zich van Hanna meester te maken.

Zou haar jongen, al kijkende naar wat er op de rivier plaats greep, zich misschien te dicht bij het water gewaagd hebben, voorover zijn gevallen en nu dood op den bodem van de rustig voortstroomende rivier liggen?

Toen eenmaal deze gedachte in haar hoofd was opgekomen, gaf ze er ook dadelijk weer geheel aan

toe en 't was alsof de rivier ook op haar een sombere aantrekkingskracht uitoefende. Ze kon er niet vandaan gaan. Ze dacht zelfs niet meer aan de afspraak, die ze met haar man had gemaakt, maar ze snelde voort langs den oever der rivier. Ze had nog slechts één gedachte, één vurig begeeren, waardoor zij al het andere vergat.

Uren liep ze zoo heen en weder, ze voelde geen honger, geen moeheid en uitputting, ze lette er zelfs nauwelijks op, dat de kleine van honger telkens begon te schreeuwen. Werktuiglijk kuste zij het kind en gaf het een stuk brood, dat een medelijdende sjouwerman haar had toegestopt.

Haar zenuwen waren tot het uiterste gespannen en bijna onafgebroken staarde ze op den glinsterenden waterspiegel, tot haar oogen niets meer zagen.

De schepen, die voorbij voeren, hadden de lichten reeds opgestoken en ook op den oever wierpen de lantaarns hun schijnsel.

De voorbijgangers werden minder talrijk en als er

nog eens iemand passeerde, keek deze medelijdend naar de haastig voortstropelende vrouw en meende niet anders dan een krankzinnige vóór zich te zien. Maar Hanna merkte het niet.

Kreunend van smart, roepend om haar Maxje, stropelde ze verder en eerst toen ze zag, hoe er leven begon te komen onder de bruggen, hoe zich daar reeds allerlei stakkerds naar toe begaven om een geschikt nachtverblijf op te zoeken, toen eerst begon haar besef terug te keeren. Die gingen onder de brug slapen, die hadden dus geen huis! En zij? Waar moest zij slapen, als straks de nacht gekomen zou zijn?

Zoo drong van lieverlede het bewustzijn van haar toestand tot haar door. Zij had ook geen huis meer en hier stond ze nu alleen met haar zuigeling! Een groot verlangen om bij haar man te zijn, om nu zijn bescherming te gevoelen, maakte zich van haar meester en ze herinnerde zich de afspraak.

Juist sloeg een naburige torenklok zeven uur, dus het was te laat! John zou stellig al op de afgesproken plaats geweest zijn en zij was er nog zoo wanhopig ver vandaan. En nu voelde ze ook de schrijnende pijn van haar stuk gelooopen voeten, den knagenden honger en de doodelijke vermoeidheid.

Toch wilde ze naar haar man toe en ze sleepte zich voort langs de kade en dacht over den kortsten weg naar de afgesproken plaats. Vóór ze dien insloeg, wikkelde ze eerst haar omslagdoek los en keek naar het kleintje. Gelukkig, die sliep vast en die was zich

tenminste nog niet bewust van al de ellende, die over het hoofd van zijn vader en moeder gekomen was.

En nu voort, voort, zoo vlug de pijnlijke, moede voeten haar dragen konden!

Misschien vond ze John nog op de afgesproken plaats. En het zou toch ook wel kunnen, dat hij Maxje meebracht! Dat de jongen, na wat omdwalen, weer thuis gekomen was en daar zijn vader had gevonden! O, dan zou John hem nu stellig meebrengen en dan waren ze weer allen bij elkaar.

In het vooruitzicht van die mogelijkheid telde zij noch het gemis van een eigen huis noch de volslagen armoede.

Voort ging ze, steeds voort en ze voelde het niet, dat de bloote, bloedende voeten door de kapotte schoenen heenstaken en haar bij elken stap ondraaglijke pijn deden.

Ze hoopte zoo sterk, dat ze weldra haar man en haar kind zou weerzien, dat ze ten laatste stellig geloofde, dat het gebeuren zou.

Ze liep door straten en langs pleinen, een eindeloos langen weg, maar de hoop gaf haar voeten vleugelen.

Eindelijk, eindelijk had ze de plaats bereikt, waar ze John had zullen vinden. Met gretigen blik keek ze rond, maar op het nu verlaten plein merkte ze oogenblikkelijk, dat haar man er niet was. In hetzelfde oogenblik, dat deze vreeselijke teleurstelling tot haar doordrong, werd ze zich ook volkomen bewust van haar uitputting en nu kon ze ook niet meer. Ze

zeeg op een stoep neer en verloor het bewustzijn.

Eenige minuten had ze geen besef van haar ellende, was ze onbewust van de ondraaglijke lasten, die het

leven op haar schouders legde.

't Was heel stil in deze wijk en zoo er al eens een voorbijganger de vrouw zag zitten, liet hij haar toch ongemoeid, denkende, dat ze wat uitrustte van de

groote vermoedheid, die maar al te duidelijk op haar gelaat te lezen was.

Maar weer worden er schreden gehoord! Nu nadert er iemand, die zich slechts langzaam en zoekend voortbeweegt. Als hij de bewustelooze vrouw nadert, uit hij een kreet, waaruit niet alleen schrik, maar ook blijdschap spreekt.

Hij knielt behoedzaam bij haar neer en de groote hand behoedzaam op haar schouder leggende zegt hij: „Vrouw Emerson, word eens wakker! Ik ben het, Grey! Kom, dan gaan we samen je man opzoeken.”

Hanna sloeg moeizaam de oogen op en staarde in het trouwhartige gelaat van hun goeden, ouden vriend.

Gelukkig, dat hij gekomen was, anders zou Hanna's leven in dienzelfden nacht wellicht voor altijd weggezonden zijn in volslagen duisternis, waarop geen ontwaken meer volgen zou.

XIII.

DAKLOOS.

't Was Emerson niet mogelijk geweest, zooals hij zelf tegen Grey gezegd had, een nachtverblijf te gaan zoeken, zoolang hij nog in het onzekere verkeerde omtrent het lot van zijn vrouw en kinderen.

„Liever, dan het hoofd ergens neer te leggen,

dwaal ik den ganschen nacht door de stad en net zoo lang, tot ik een spoor van ze vind," had hij uitgeroepen. „Ik zal voortaan geen rust hebben, dag noch nacht, voordat ik ze allen weer bij mij heb."

Grey, die wel zag, dat het Emerson ernst was, wilde ook niet trachten hem van zijn plan af te brengen, maar toonde zich terstond bereid mede op stap te gaan en desnoods den geheelen nacht door te blijven zoeken.

Ze kwamen nu overeen, dat zij te zamen naar het afgesproken plein zouden gaan en, als Hanna daar niet mocht wezen, zouden ze dit als uitgangspunt nemen en dan afzonderlijk de omliggende straten afzoeken. 't Was immers niet onmogelijk, dat Hanna door 't een of ander te laat gekomen was en nu in de buurt van 't plein op John liep te wachten.

Emerson liet Grey alles bestieren; het was, alsof zijn hersens versuft waren door de groote smart.

Zoo kwam het dan, dat Grey Hanna vond en dadelijk besloot om te trachten haar bij haar man te brengen, met wien hij weer een bepaald punt van samenkomen had afgesproken.

Hij hielp haar dus voorzichtig opstaan en nam het kleintje van haar over. Hij liet nu een schel gefluit hooren, wat zij hadden afgesproken als teeken, wanneer een van beiden geslaagd zou zijn.

Werkelijk hoorde Emerson het fluiten en met een bonzend hart begaf hij zich in de richting, van waar hij het had gehoord.

Wie zou hij er vinden, zoo vroeg hij zich af.

Zouden ze er allen zijn en zouden ze dan tenminste vereenigd een rustplaats voor den nacht kunnen gaan opzoeken?

Nauwelijks was hij een hoek omgeslagen, of hij herkende in de hem naderende groep zijn vrouw en Grey met het kleintje. Dus geen Max!

Maar misschien kon Hanna zeggen, waar de jongen was! Hij ijde op haar toe en sloot met een snik van vreugde zijn half bewustelooze vrouw in de armen.

„God zij gedankt,“ steunde hij met heesche stem. „Hanna, lieve vrouw, ken je mij? Ik ben het, John, dat zie je toch wel?”

„Ik ben zoo moe, John,“ was alles, wat Hanna scheen te kunnen zeggen.

John steunde haar aan den anderen kant en wezenloos strompelde de vrouw tusschen de beide mannen voort.

Hoewel hij het bijna niet durfde zeggen om Hanna's zwakken toestand, kon John toch de vraag niet lang weerhouden: „Hannalief, waar is Maxje?”

Die enkele woorden maakten een eind aan de verdooving, waarin de arme moeder zich eigenlijk nog steeds bevond.

Wild rukte zij haar armen los en riep in wanhopige smart: „Hij is weg. Ik wil hem weer gaan zoeken!”

Ze trachtte hard weg te loopen, maar als de beide mannen haar niet hadden vastgegrepen, zou ze neergevallen zijn. Nu liet zij het hoofd op Johns schouder rusten en scheen weer terug te zinken in haar verdooving.

Hoewel Emerson een grievende smart had gevoeld bij den kreet van zijn vrouw, wilde hij haar toch nu verder niets vragen en keek hij hulpeloos naar Grey, alsof hij van dezen goeden raad verwachtte.

En Grey wist, wat het beste was en ook het eenige, wat men in de gegeven omstandigheden doen kon.

„Wij gaan nu langzaam en voorzichtig op weg,” zei hij, „om een nachtverblijf op te zoeken. Je hebt daar nu geld genoeg voor en je kunt dat niet beter gebruiken. Vannacht moet jij bij je vrouw blijven en ik zal dan nog wat naar den kleinen Max uitzien.”

Grey beklagde er zich niet over, dat hij zelf genoodzaakt was om onder den blooten hemel te slapen, omdat hij alles, wat hij bezat, dien morgen aan John gegeven had.

En John was blij met Grey's voorstel, want hij zag wel in, dat dit inderdaad het beste was, wat in de gegeven omstandigheden gedaan kon worden. Hijzelf toch kon nu niet anders doen, dan bij zijn vrouw en het kleintje blijven. In de slaapsteê zou behalve een bed ook wel wat eten en drinken zijn en nu de behoefte daaraan zoo groot was, zag hij er niet tegen op zijn geld daaraan te besteden.

Zoo gingen zij verder en zochten de mindere wijken op. De vrouw steunde zwaar op de beide mannen en 't kleintje lag veilig in Grey's arm te slapen. Hij had er zijn jas omheen geslagen en drukte het teeder tegen zich aan, alsof het een nog vederloos vogeltje was, dat uit het beschermende nestje was gevallen.

Spoedig had Grey hun een goedkoop en toch geschikt logement aangewezen. 't Was al heel laat, toen ze daar aankwamen, maar men was daar wel aan late bezoekers gewoon.

„Is er nog een plaatsje voor den nacht voor deze menschen?” vroeg Grey aan de waardin, die hij wel kende.

„Ja, er is nog een bed over, onder de pannen op den zolder,” zei de vrouw, die er niet onvriendelijk uitzag. „Maar 't bed is goed en 't is de goedkoopste gelegenheid.”

Dat laatste lokte Emerson bijzonder aan, daar hij wel vermoedde, dat zijn uitgeputte vrouw langer dan een enkelen nacht hier zou moeten blijven. Hij bestelde nu ook voor Grey koffie en 't scheen, dat Hanna van dezen opwekkenden drank wat bijkwam. Ze wilde nu zelf het kleintje weer vasthouden, want het was alles, wat ze aan kinderen over had, voegde ze er met een droeven zucht bij.

De waardin gaf een bord pap voor den kleine, maar Hanna kon geen stukje eten door haar keel krijgen. Het eenige, waar ze nog behoefte aan had, was rust en daarom drong Grey er op aan, dat ze maar zoo spoedig mogelijk naar boven zouden gaan. Hij zelf droeg het kindje de trap op en John steunde Hanna en weldra lag deze in diepe rust op het schamele, maar voor haar zoo weldadige bed.

Ook Emerson lag weldra onder het beschuttende dak, en Grey begaf zich weer naar buiten. Hij had geen geld voor de weelde van een dak boven het

hoofd en moest maar naar een beschut plekje onder den blooten hemel uitzien. Maar hij dacht niet over zichzelf, hij was slechts bezig met de arme ouders, die hun kind kwijt waren en hij besloot alles in het werk te stellen om dien, naar hij dacht, daklozen zwerver op te sporen.

XIV.

WAAR IS MAXJE?

We keeren nu tot den kleinen Max terug en vinden hem nog altijd op zijn tocht naar den kerktoren, dien hij maar niet scheen te kunnen bereiken. Hij begon zich nu o, zoo moe te gevoelen en voelde zich wel genoodzaakt even te rusten. Met de ellebogen op de knietjes steunend, zat hij nu wat op een stoep en keek slaperig naar den stroom van voorbijgangers, karren, auto's en rijtuigen.

De mooie voertuigen, die hij zag, interesseerden hem zoodanig, dat hij zijn slaperigheid vergat en met open mond en oogen naar al dat moois zat te turen.

Het scheen in het eerst, dat niemand op hem lette; al die voorbijsnellende menschen hadden het veel te druk met zichzelf. Eindelijk trok hij toch de aandacht van een jongen van omstreeks veertien jaar, die fluitend langs de huizen slenterde.

„Hé, kleine baas, wat doe je daar? Waarom zit je hier zoo alleen?” En toen Maxje hem maar aan bleef kijken en heel geen antwoord gaf, vroeg hij nog eens op vriendelijken, aanmoedigenden toon:

„Zeg eens, jochie, waar moet je naar toe?”

„Daarheen,” zei Max, met zijn vingertje naar den toren wijzend.

„Naar de kerk? O, maar dan moet je nog een heel eindje loopen!”

„Ik moet niet naar de kerk!”

„En je wijst toch naar den toren?”

„Ja, daar moet ik ook wezen, want daar woont de dominee, hebben ze mij gezegd. Dat is toch zeker ook wel zoo?”

De vreemde jongen moest even lachen bij de veronderstelling, dat de dominee in den toren zou wonen, maar, toen hij zag, hoe het gezichtje voor hem daardoor betrok, zei hij: „De dominee woont niet in den toren natuurlijk, maar ik denk, dat hij er wel vlak bij te vinden zal zijn. Kom maar mee, dan zal ik je er wel brengen, mannetje. Je moet daar zeker een boodschap voor je vader of moeder doen?”

„Ja,” antwoordde Maxje met moeite opstaande, want nu voelde hij eerst recht, hoe'n pijn zijn beentjes hem deden. Hij keek zijn nieuwen kennis eens aan en deze boezemde hem zeker nogal vertrouwen in. Hij ging tenminste voort op gewichtigen toon: „Ik moet om een sleutel gaan vragen voor een nieuw huis, zie je!”

„O, is dat de boodschap! En heeft die dominee den sleutel?”

„Ja, en wij moeten toch onderdak hebben, vader en moeder en broertje en ik.”

Nu moest de jongen wel lachen, maar hij draaide het hoofd om, zoodat Max het niet merkte.

„Maar als jij zoo'n gewichtige boodschap hebt, wil ik je graag helpen,” zei hij. „Ik weet den kortsten weg wel om bij de kerk te komen, want ik ben in deze buurt goed bekend en jij woont hier zeker een heel eind vandaan?”

„O, zoo vreeselijk ver,” zuchtte de kleine stakker in het volle besef van zijn zwaren tocht. Hij maakte maar al te graag gebruik van de hand, die de jongen hem toestak en zijn laatste krachten bijeenverzamelend liep hij vlug naast hem voort. Max kwam hoe langer hoe meer tot de gevolgtrekking, dat hij een goeden vriend gevonden had, want de jongen praatte onder het gaan aardig met hem.

„Hoe heet je?” vroeg hij.

„Ik heet Max.”

„En hoe oud ben je?”

„Haast zeven, want ik ben gauw jarig.”

„Ik heet Dan, of eigenlijk Daniël, maar ze noemen mij altijd Dan en zoo moet jij mij nu ook maar noemen. Hierheen, deze straat, nu den hoek om en . . . Dat had je niet gedacht, hè, dat wij er zoo gauw zouden wezen?”

Neen, dat had Max zeker niet gedacht. Hij stond nu vlak vóór de kerk en zag den toren, waarnaar hij den geheelen morgen zoo verlangd had, vlak voor zich oprijzen.

„In dat huis naast de kerk zal, denk ik, wel een dominee wonen en we zullen maar eens gaan aanbellen,” sprak Dan, terwijl hij de daad bij het woord voegde.

Met een bevend hartje stond Maxje af te wachten, wat het resultaat van Dan's pogingen wezen zou.

Het duurde niet heel lang, of de deur werd geopend en een vrouw met een onvriendelijk gezicht vroeg, wat de jongens wilden.

„Is de dominee ook thuis, juffrouw?” vroeg Dan beleefd.

„De dominee?” klonk het achterdochtig, „de dominee? Moeten jullie den dominee spreken?” Ze legde bijzonderen nadruk op het woord „jullie” en keek daarbij met groote minachting op de schamele persoonsjes vóór haar neer.

Maar Dan liet zich zoo gauw niet uit het veld slaan.

„Ik moet dit jongetje bij den dominee brengen, die bij deze kerk woont,” zei hij, „daar moet hij een boodschap voor zijn vader en moeder doen.”

„Zeker weer een bedelpartij?”

Nu bleven echter en Max en Dan het antwoord schuldig. De vrouw boezemde hun geen vertrouwen in en ze vertelden haar het doel van den tocht dan ook niet.

„Neen, juffrouw,” zei Dan alleen, „maar deze jongen moet een gewichtige boodschap bij den dominee doen. Mogen wij hem alstublieft even spreken?”

„Ja, ja ik ken die boodschappen! Bedelen is het en anders niet! Daar is de dominee goed genoeg voor, hè? En in de kerk komen, daar doen jullie niet veel aan. Nu, zeg eens op, kom je wel eens in de kerk?”

Dan liet beschaamd het hoofd hangen; tegen deze beschuldiging kon hij niets inbrengen. Maxje staarde de vrouw verbaasd aan, hij had van haar woordenstroom niet veel begrepen.

De vrouw knikte voldaan en ging voort: „En hier woont bovendien heelemaal geen dominee. Als je dien spreken wilt, moet je hierover wezen, in dat groote

huis met dien tuin er om heen. Hier woont de koster en wij moeten van jullie bedelvolk niets hebben. Maak nu maar gauw, dat je wegkomt, want ik heb nog wel wat beters te doen, dan met jullie mijn tijd te verbabbelen."

De aanmaning om weg te gaan was tamelijk overbodig, want nauwelijks hadden de jongens gehoord, waar de dominee woonde, of ze hadden zich al omgekeerd en gingen zonder groeten naar den overkant.

Dan hield Max weer stevig bij de hand en toen ze door de vrouw niet meer gehoord konden worden, zei hij tot zijn kleinen metgezel: „Nu, ik ben maar blij, dat de dominee daar niet woont. Br, wat een onvriendelijke tante is dat!"

Hij zette bij deze ontboezeming zoo'n koddig gezicht, dat Maxje het uitschaterde van het lachen.

„'k Hoop maar, dat ze hier vriendelijker zijn," fluisterde hij, terwijl hij de hooge stoep van de pastorie opging en haastig den naam van het bord las.

„Ds. Donald"

stond er te lezen en Dan riep verheugd: „We zijn er, Maxje! Nu zul je weldra om den sleutel kunnen vragen."

XV.

DE DIENSTKNECHT DES HEEREN.

Een slanke, jonge man met een nog jeugdig uiterlijk en vriendelijke blauwe oogen, kwam de gang door

naar de vestibule, waar de beide jongens zoeven door de dienstbode waren binnengelaten.

Hij had in de woonkamer gehoord, dat het meisje nogal bezwaar maakte om de bezoekers binnen te laten en ging nu maar eens zelf zien, wie die bezoekers waren.

„Wel, mijn jongen,” vroeg dominee Donald aan Dan, „wat is het doel van je komst? Wou je mij spreken?”

„Alstublieft, dominee,” zei Dan, zijn pet afnemend en den dominee dankbaar in het aangezicht kijkende. „Of eigenlijk niet ik, maar dit jongetje wou u wat vragen.”

„Dat jongetje?” herhaalde de dominee verbaasd. „En wat wou dat kleine ventje dan wel van mij?”

„Hij komt een sleutel van een huis bij u halen voor zijn vader en moeder.”

„En voor mij en broertje,” vulde Max aan en nu hij eenmaal begonnen was met praten, ging hij achter elkaar voort: „De sleutel van God alstublieft, mijnheer dominee. Van het huis van God. Vader zei, dat u alleen daarom vragen kan.”

Nu steeg dominee Donalds verbazing ten top. Het ventje vóór hem was te klein, om hem voor den gek te houden, anders zou hij stellig gedacht hebben, dat dit het geval was.

„Is dat je broertje dan niet?” vroeg hij aan Dan. „Hoe komen jullie dan aan elkaar?”

„Ik heb hem zoo straks pas voor het eerst gezien, toen hij op een stoep zat. Ik heb hem maar even

bij u gebracht, omdat hij het alleen haast niet vinden kon."

"Komen jullie maar eens even binnen," zei de dominee en tegelijkertijd kwam er een dame uit de woonkamer.

"Wat is er toch, Edward?" riep ze. "Wie heb je daar? Wat zijn dat voor kinderen?"

"O, twee jongens, waar ik juist mee naar binnen wou komen om eens met ze te praten. Ze hebben een boodschap, die ik niet al te best begrijp."

Hij liet de jongens nu in zijn woonkamer binnengaan en daarna wachtten hij en zijn vrouw af, wat het onderhoud nu verder opleveren zou.

Mevrouw Donald was aanstonds getroffen door het aanvallige kleine ventje, dat haar met zijn lieve kinderoogen zoo smeekend aanzag.

Ook Dan's voorkomen, hoe onfrisch en haveloos het dan ook wezen mocht, was verre van ongunstig.

"Ik begrijp er niets van," zei dominee Donald nu tegen zijn vrouw. "Die kleine jongen zegt, dat hij hier komt om een sleutel."

"Een sleutel?" zei mevrouw verbaasd.

"Ja, een sleutel van een huis, dat van God is en daar moet ik om vragen!" ging de dominee voort met een nauw merkbaren glimlach.

Mevrouw Donald knielde op den grond naast Maxje neer en sloeg haar arm om hem heen.

"Vertel jij mij nu maar eens, wat er is," zei ze vriendelijk, terwijl ze hem liefkoozend langs de wangen streek.

Meer was er niet noodig, om Maxje op zijn verhaal te brengen en hij begon nu op zijn kinderlijke manier

met groote nauwkeurigheid alles te vertellen, wat er bij hem thuis gebeurd was. Van den boozen Tetteroo en van wat vader tegen dien gezegd had van het huis

van God, waar Hij alleen den sleutel van had en dat die slechte mijnheer Tetteroo daar vast niet in zou komen en van vaders gezegde tegen moeder, dat alleen een dominee om dien sleutel vragen kon, dat alles vertelde hij met groote levendigheid. „En,” eindigde hij, „vader zou het u zelf wel zijn komen vragen, maar hij moest naar werk gaan zoeken en toen ben ik maar gegaan, om vader stilletjes te verrassen, als ik hem den sleutel breng. Wilt u er nu alstublieft aan God om vragen, want anders moeten we allemaal onder den blooten hemel slapen, heeft vader gezegd en dan gaat moeder zoo erg huilen! Dat heeft ze gisteren ook al gedaan en dat is zoo naar.”

Vragend keek het jongetje toen den dominee en zijn vrouw aan. Zou het plan slagen? vroegen zijn wijdgeopende oogen.

Maar geen der toehoorders sprak een woord. Wel was hun onder de kinderlijke vertelling een licht opgegaan. 't Was blijkbaar weer de oude geschiedenis: een gezin, waarvan de man geen werk had, was dakloos geworden, doordat een hardvochtige huisbaas hen uit hun woning had gezet. De man scheen in zijn wanhoop het Godsoordeel over den huisbaas te hebben uitgeroepen, dat deze nu voor zijn straf nooit in Gods hemel zou worden toegelaten.

En de kleine jongen was daarbij geweest en had de woorden op zijn eigen manier uitgelegd.

De oogen van mevrouw Donald stonden vol tranen, die ze onmogelijk had kunnen weerhouden.

„Vertel mij nu nog eens, hoe je heet en waar je woont, kleine man,” vroeg de dominee.

„Maxje Emerson, bijna zeven jaar,” was het vlotte antwoord.

„Prachtig, hoor, maar waar woon je? Waar staat het huis, waar Tetteroo jullie uit zou sturen?” hielp mevrouw hem.

„In de steeg, naast vrouw Sempes,” zei Max, maar verdere inlichtingen kon hij hieromtrent niet geven. Dat werd een moeilijk geval, want Daniël was omtrent Maxjes woonplaats natuurlijk ook geheel onbekend.

Hoe moest het kind nu weer bij zijn ouders terug worden gebracht, of hoe moesten de ouders bereikt worden, die bovendien hoogstwaarschijnlijk dien dag uit hun huis waren gezet?

„En jij, mijn jongen,” vroeg dominee nu aan Dan, „waar woon jij en hoe heet je?”

„O, ik heet Daniël of liever Dan en ik woon eigenlijk nergens. Ik slaap meestal in een ouden paardenstal, die niet meer gebruikt wordt en waarin ze het stroo hebben laten liggen,” antwoordde Dan en toen hij het medelijden op de gezichten zijner toehoorders zag, voegde hij er bij: „Ja maar, het is heusch een fijne plek, veel beter dan onder de bruggen, of in het park. Ik zeg het ook tegen niemand anders.”

„Ga je daar vannacht weer slapen?”

„En of!”

„En wat dacht je met dit jongetje te doen?”

„Wel, ik heb hem toch bij u gebracht? Hij moest

toch immers bij u wezen! U zult beter op hem kunnen passen dan ik, want ik ga nu meteen maar weg, anders is de deur van den stal nog toe."

"Hoor eens, Daniël, ik zal dit jongetje zolang hier houden en wil jij dan eens je best doen, om te weten te komen, waar zijn ouders wonen, of waar ze nu zijn? Je bent zoo dikwijls bij de straat, dus je weet den weg daar beter dan ik. Je weet bovendien, van welken kant Max is gekomen, dus zou je die richting uit moeten gaan. En de naam is Emerson, zooals je gehoord hebt."

"Maar man," zei mevrouw Donald nu, "je zult toch ook de politie er wel van in kennis stellen, dat er bij ons een kind is komen aanloopen, wiens ouders nu misschien overal naar hem zoeken?"

"O ja, dat moet natuurlijk allereerst gebeuren. Ik zal een briefje schrijven met Maxjes naam en signalement en dan wil Daniël dat wel even voor mij naar het politie-bureau brengen zeker?"

Dan was hiertoe wel bereid en terwijl de dominee het briefje in orde maakte, ging mevrouw met Dan naar de keuken om daar eens terdege zijn maag te vullen. Hij smulde aan een bord opgewarmd eten en kreeg nog een paar boterhammen met koud vleesch mee. Ook verschaftte mevrouw hem een oude deken, terwijl de dominee nog eens ging kijken, of hij nog een paar geschikte kleedingstukken voor hem vinden kon.

Ook voor Maxje was een bord eten neergezet, maar hij was zóo vermoeid, dat hij er bijna niets van

gebruiken kon. Hij viel bijkans over zijn bord in slaap en daarom droeg mevrouw hem maar gauw weer naar de woonkamer. Hier trok zij zijn schoenen en bovenkleeren uit en legde hem toen op den divan te slapen. Hij sprak geen woord meer en scheen het niet te hooren als men iets tegen hem zei. Weldra sloten zich de groote, donkere oogen en zei de diepe, rustige ademhaling, dat het doodmoede jongetje in slaap gevallen was.

Met oogen, vochtig van aandoening, keek mevrouw Donald naar het allerliefste kopje met de donkere krulletjes, dat daar voor haar op het kussen rustte.

Toen Dan, ook nog verrijkt met een paar warme, wollen kleedingstukken, eindelijk door den dominee uitgelaten werd, glinsterden zijn oogen en vloeide zijn hart over van dankbaarheid. Hij had beloofd den volgenden dag terug te zullen komen om te vertellen, wat zijn navorschingen naar Maxjes ouders hadden opgeleverd.

Dominee Donald bleef hem op de stoep na staan kijken, toen hij zich vlug verwijderde met zijn pak onder den arm.

„Heb dank, o mijn God, dat Gij dit kind tot mij hebt gevoerd, dat Gij mij als Uw dienstknecht wilt gebruiken om voor U te werken tot het eeuwig behoud van dezen armen jongen,” sprak hij, de oogen dankbaar ten hemel slaande.

XVI.

HEMZELF ONTVANGEN.

Dien nacht sliep Maxje bij mevrouw Donald op de kamer. Op een ruststoel was een zacht, warm bedje voor hem gespreid en daar had mevrouw hem voorzichtig ingedragen, nadat zij zijn gezichtje en handjes van stof en vuil gereinigd had.

Lang nog besprak zij met haar man de lotgevallen van het kind en zijn moedige daad en ook wat er nu verder gedaan moest worden, zoolang de politie de ouders niet stuurde, om hun kind te halen. Ook achtten zij het gansch niet onmogelijk, dat ze hier te doen hadden met ouders, die er niet om treurden dat hun kind weg was en die geenerlei poging zouden aanwenden om het terug te krijgen. Zoowel de dominee als zijn vrouw wisten maar al te goed, dat zulke gevallen in Londen lang niet zeldzaam zijn.

„En wat zou je willen, vrouw, dat we in zoo'n geval met den jongen deden?” vroeg de dominee, die reeds vooruit zeker van het antwoord was.

„Ik zou hem heel graag bij mij houden,” klonk oogenblikkelijk het antwoord. „Je denkt er toch zeker in dat geval niet over afstand van hem te doen, Edward?”

„Neen, hoor, ik beschouw het ook als mijn plicht hem bij mij te houden, tot de ouders gevonden zijn. Maar het zou wel eens lang kunnen duren, vóór wij die op het spoor zijn. Wij hebben nu aangifte bij de

politie gedaan en moeten verder maar afwachten, of Dan's pogingen nog eenig gevolg hebben. Ik zou ook wel advertenties in de kranten willen zetten, maar menschen, die geen geld hebben, om hun huur te betalen, lezen natuurlijk ook geen krant."

"Neen, dat doen ze natuurlijk niet en advertenties zouden niets helpen, we moeten maar afwachten. Maar ik was bang, dat je hem zoolang naar een gesticht zou sturen, dat zou me zoo gespeten hebben."

"Neen vrouw, daar zou ik niet over denken, want ik ken het woord van onzen gezegenden Heiland: „Wie zulk een kindeke ontvangt in Mijnen naam, die ontvangt Mij." Ik acht het een groot voorrecht in dit kind mijn Meester zelf te mogen ontvangen."

Zoo bleef Maxje dus in het huis van dominee Donald. Mevrouw was blij, dat haar man den jongen bij zich wilde houden, want zelf bezaten ze geen kinderen, terwijl zij er beiden juist heel veel van hielden.

Beiden zagen in dit kind een schaapje van den Goeden Herder en beschouwden het als Zijn eigendom. En met dit kleine kind was Hij zelf tot hen gekomen, had Hij zelf hun huis tot Zijn woning gekozen.

't Was mevrouw Donald in dien nacht, alsof zij de stem van den Heiland in de diepe stilte tot haar hoorde zeggen: „In dit Mijn eigendom hebt gij Mij ontvangen!"

Het eerste, wat zij den volgenden morgen deed, was Maxjes uiterlijk eens flink opknappen. Zij liet hem een lekker bad nemen en de jongen genoot onuitsprekelijk van het plassen in de groote teil water.

Daarna trok zij hem nieuw ondergoed aan en paste

hem de pakjes, die ze uit een naburigen winkel op zicht had laten komen en zoo ook schoentjes en kousjes. Toen al deze bewerkingen tot een goed einde waren gekomen, zag de kleine Max er in zijn matrozenpak

zoo lief uit, dat het dienstmeisje uitriep: „'t Is nu een jongen geworden om te stelen! Wie zou kunnen gelooven, dat dit hetzelfde ventje is van gisteren?”

Maxje zelf voelde zich niet weinig trotsch, nu hij zoo bewonderd werd en zijn vreugde steeg ten top,

toen hij 's middags met mevrouw mee uit mocht. Het rijden in tram en bus, het koopen in groote, mooie winkels en het lekkere eten, toen hij moe thuis kwam, waren alle even groote en heerlijke nieuwigheden voor hem.

Op mevrouw Donalds verzoek noemde hij haar Mammy en zijn mondje stond niet stil van vragen en uitroepen over alles, wat zijn bewondering opwekte.

Maar ook „Mammy” had genoten. O, hoe gelukkig had zij zich gevoeld, elken keer, als het lieve kinderstemmetje haar iets vroeg, of als de groote kinderoogen haar dankbaar aankeken.

Ze verheugde zich bij de gedachte, dat ze dit kind zou mogen houden, maar . . . Ze was een geloovige Christin en daarom begreep ze, dat, als de ouders kwamen en het kind opeischten, ze er dan zonder morren afstand van zou moeten doen. Doch ze wist nu al, hoeveel haar dit kosten zou.

In de dagen, die volgden, kwamen er echter geen ouders zich aanmelden en Maxje ging elken dag met „Mammy” wandelen en was in huis den geheelen dag om haar heen.

Dominee Donald verheugde er zich oprecht in, dat zijn vrouw niet meer alleen was in de vele uren, die hem voor ambtsbezigheden buitenshuis riepen. En wat een heerlijke en dankbare taak was de verzorging van den kleinen Max!

Mevrouw Donald zorgde namelijk niet alleen voor het stoffelijk welzijn van haar kleine beschermeling, zij arbeidde ook aan het jonge kinderhart. Ze sprak

hem van zijn Hemelschen Vader en van den Heere Jezus, den grooten Kindervriend, den Verlosser en Zaligmaker, ook voor hem.

Maxje bleek een goed toehoorder en vlug van bevassing. Hij luisterde gretig naar wat zijn pleegmoeder hem vertelde van de liefde van den Heiland, die ook voor Hem aan het kruis geleden had en gestorven was, opdat hij eenmaal in den hemel zou komen.

Zij leerde hem ook vele lieve versjes uit haar eigen jeugd.

„Mammy,” zei Maxje eens, terwijl hij aan haar schoot staande juist een versje met haar had gezongen, „zou ik met het zingen van dit versje langs de straat ook den kost voor me zelf kunnen verdienen?”

„Hoe kom je daar nu aan, jongen?” vroeg mevrouw Donald verschrikt.

„Omdat moeder zei, dat ik, als ik twaalf jaar oud was, best mijn eigen kost kon gaan verdienen met op straat te zingen. Moeder wou toen ook met ons de straat op gaan om te zingen en toen”

Opeens kwamen de groote oogen vol tranen.

„Nu Max, wat gebeurde er toen?”

„Toen ben ik immers weggelopen om den sleutel hier te halen, maar dien heb ik nog niet gekregen. En nu weet ik heelemaal niet, waar vader en moeder met broertje zijn.”

't Kwam wel meer voor, dat Max over zijn vader en moeder sprak, maar hij schreide er maar zelden om. Mevrouw Donald wist dan altijd troostwoorden te vinden en er was in Maxjes nieuwe leven zooveel

afleiding, dat het werkelijk begon te lijken, of hij zijn ouders en broertje vergat.

En mevrouw Donald wilde dit het liefst en zelf deed ze dit ook bij voorkeur. Het deed haar nu dan ook verdriet om Maxjes tranen te zien, maar ze wist, wat haar Christenplicht was en hoewel ze een oogeblik strijd voerde, bedacht ze nu toch weer een middelje om zelf de ouders te vinden.

„Weet je, wat we doen zullen, Max?” zei ze, den jongen op haar schoot tillende, „wij zullen nog eens samen probeeren om den weg terug te vinden, dien je dien morgen geloopt hebt. Als we dan in de steeg komen, zullen de burens ons wel weten te zeggen, waar vader en moeder zijn. Hoe vind je dat?”

Weg waren de tranen en Maxje klapte in de handen van blijdschap.

„Mogen vader en moeder en broertje dan ook hier komen wonen? Mag broertje dan bij mij in mijn bedje slapen? Dat is heerlijk! Laten wij ze meteen maar gaan halen?”

Zoo gemakkelijk bleek het echter niet te gaan! Integendeel, mevrouw Donald zag al gauw, dat Max den weg heelemaal niet meer wist. Toen ze het dan ook verscheidene keeren geprobeerd had en Max telkens na een of twee straten al niet zeker meer was van den weg, gaf ze haar pogingen eindelijk op.

En toen er dagen en weken en maanden verlieden zonder dat men iets van de ouders van het gevonden kind gewaar werd, besloten dominee Donald en zijn

vrouw om den kleinen jongen maar als hun eigen kind te gaan beschouwen. Ze geloofden trouwens ook stellig, dat God zelf hun dit kind had toegezonden.

XVII.

DAN HOUDT WOORD.

Toen Dan het huis van dominee Donald verlaten had, was het zijn plan eerst den brief naar een politie-bureau te brengen.

Op weg daar naar toe begon hij evenwel angstig te worden, dat hij met zijn deken en zijn pak wullen goed daar nu niet heel goed kon aankomen. Hij wist bij ondervinding, hoe achterdochtig de politie altijd is ten opzichte van jongens zooals hij. Nu zou men stellig denken, dat hij de gekregen artikelen gestolen had en hem hoogstwaarschijnlijk op het bureau houden.

Neen, deze kans wilde hij niet loopen. Hij klampte daarom een jongen aan, dien hij tegenkwam en dien hij als eerlijk kende, en vroeg, of hij dien brief voor hem naar een politie-bureau wilde brengen.

De jongen beloofde het zonder aarzelen, maar had er, toen hij bij 't bureau kwam, toch ook niet veel moed voor, waarom hij den brief verscheurde en in 't water wierp.

Nooit vertelde hij dit echter aan Dan, die daardoor in den waan bleef leven en ook aan dominee Donald

vertelde, dat de politie den brief ontvangen had.

Dan zat echter niet stil. Reeds den eersten dag, nadat hij Max had ontmoet, ging hij overal naar een spoor van de Emersons zoeken. Hij begreep wel, dat hij zijn heele leven noodig zou hebben, als hij in al de stegen van Londen navraag wilde doen, maar hij zou maar aan 't werk gaan. Je kon nooit weten.

Aan elk van zijn kennissen onder de straatloopers vroeg hij, of ze ook ouders hadden gezien, die naar een klein jongetje zochten, dat Max heette, maar niemand kon hem dien eersten dag helpen. Teleurgesteld ging hij 's avonds naar de pastorie, waar hij vriendelijk ontvangen werd. Hij kreeg weer een lekker maal eten en bovendien een hoofdkussen, waarmee hij zoo rijk was, als hij nog nooit geweest was.

Deze gaven en ook de vriendelijkheid maakten hem zoo dankbaar, dat hij van zijn kant alles in het werk wilde stellen om de vermiste ouders op te sporen. Wat was die mevrouw vriendelijk! En de dominee ook! Die had zelfs beloofd hem eens in den stal te komen opzoeken! Maar dat zou nog wel lang kunnen duren, want de dominee had het heel druk en hij was dan ook maar zelden thuis, als Dan 's avonds aan de pastorie kwam. Als hij er was, maakte hij altijd een vriendelijk praatje met Dan.

Bij zoo'n gelegenheid zei hij eens: „Daniël, vertel me eens, mijn jongen, kom je wel eens in de kerk?”

Dan schudde ontkennend het hoofd. „Ik heb nog nooit een kerk van binnen gezien,” bekende hij.

„Het zien is nog niet het voornaamste, Dan, je

moet hooren, wat daar gesproken wordt. Daar vertelt men je van God en van onzen Zaligmaker, Jezus Christus."

"Nooit van gehoord, dominee."

"Maar Dan, dan ben je nog veel armer, dan ik gedacht had. Maar ik wil je van Hem vertellen, zoodat je rijker en gelukkiger kunt worden, dan al het geld ter wereld je maken kan. Je moet mij beloven in de kerk te komen 's Zondags, en 's Woensdags om zes uur heb ik catechisatie voor jongens van jouw leeftijd, daar verwacht ik je ook bij. Wil je me dat beloven?"

Dat wilde Dan maar al te graag doen en bij het afscheid nemen dien avond verzekerde hij nog eens, dat hij komen zou.

Toen het echter Woensdag geworden was, zag de dominee Dan niet verschijnen. Dit was een groote teleurstelling voor hem, want hij had stellig verwacht op de woorden van den jongen aan te kunnen. Nu besloot hij dan maar eens gevolg te geven aan zijn plan, om Daniël in zijn eigen „woning" op te zoeken.

Hiermee moest hij echter wachten, tot het laat in den avond was, anders liep hij gevaar Dan niet thuis te treffen.

Een paar uur later ging dominee Donald op weg. Een autobus bracht hem naar de wijk, waar de stal zich bevond en toen Donald zich verder te voet naar het aangegeven adres begaf, stond hij versteld van de groote ellende, waarin de menschen hier blijkbaar verkeerden. Zelf verzorgde hij de geestelijke nooden

van menschen, die in een stadsgedeelte woonden, waarin werkelijk geen weelde heerschte en veel zorg en armoede had hij reeds lang van nabij gadeslagen. Maar wat hij hier zag vervulde hem met weerzin en afschuw.

Hoe was het mogelijk, dat de menschen hier gezond bleven? Hoe konden kinderen hier groeien en tieren? Werkte deze omgeving geen misdaad en verwildering in de hand? Met diep medelijden werd zijn hart vervuld, toen dominee Donald door het steegje voortging, waar de paardenstal was.

De bewoners waren blijkbaar niet aan zulk bezoek gewend, want overal stond men hem met open monden na te staren.

Dan had zoo duidelijk uitgelegd, waar zijn nachtverblijf was, dat dominee Donald niet meer behoefde te vragen, waar hij wezen moest, maar recht op zijn doel af kon gaan. Hij had vermoed Dan in de steeg te vinden, als hij er niet meer op uit was, maar tot zijn teleurstelling zag hij den jongen niet. Als die er nu toch maar was!

Zonder aarzelen stiet hij nu de deur van den stal open, maar in het eerst kon hij van het inwendige hiervan heel weinig zien, daar er hier een bijna volslagen duisternis heerschte.

Tastend ging hij voorwaarts, maar liep weldra tegen een ladder aan, die waarschijnlijk naar den hooizolder leidde.

„Daniël,” riep hij nu, „waar ben je, mijn jongen? Je bent toch, hoop ik, wel thuis?”

Een zacht gekreun kwam uit de duisternis. De atmosfeer in den stal was zoo vunzig en bedompt, dat

dominee Donald bijna geen adem durfde halen en aarzelde om verder te gaan. Maar hij wilde toch

weten, waar dat geluid vandaan kwam en maakte daarom licht met de lantaren, die hij gewoon was bij zich te dragen.

Nu werd er een groote ruimte zichtbaar en in een hoek kon men flauw iets onderscheiden, dat Dan's bed wel kon zijn.

Haastig ging de bezoeker hier naar toe, bukte zich en zag op een stroobos, gedekt door de pas verkregen deken, Dan liggen, die het hoofd al om en om wendde als in hevige koorts of pijn.

„Dan, jongen, wat is dat? Ben je ziek?” vroeg dominee Donald ontsteld.

De stem scheen wel tot Dan door te dringen, tenminste hij hield het hoofd een oogenblik stil, alsof hij luisterde.

„Weet je, wie ik ben, Dan? Hoor je mij niet, jongenlief?”

„Ik heb woord gehouden,” zei de zieke jongen, „ik beloofde het hem, dat ik Maxjes ouders op zou zoeken en ik zal ook naar de catechisatie en naar de kerk gaan. Maar nu niet, nu niet, want ik ben ziek, maar ik zal mijn woord houden.”

XVIII.

IN DEN STAL.

Dominee Donald stond voor een moeilijk geval. Wat moest hij met den zieken knaap aanvangen?

Hem oogenblikkelijk uit deze naargeestige omgeving, deze bedorven atmosfeer, deze eenzaamheid laten vervoeren naar een of ander ziekenhuis was verreweg het verkieslijkst.

Maar het was al zoo laat in den avond en het zou groote moeite en veel geloop kosten om een jongen als Dan ergens opgenomen te krijgen.

Hem daar echter in zoo'n toestand alleen achterlaten zou onmenschelijk zijn geweest. Maar wat dan?

Een andere oplossing was, den jongen mee naar huis te nemen, maar wat scheelde hem? Indien het bleek, dat hij een besmettelijke ziekte had, zou het onverantwoordelijk zijn den kleinen Max daar ook aan bloot te stellen. In de eerste plaats was het noodzakelijk, dat er een dokter bij Dan kwam. Dominee Donald zette de lantaren op den grond, maar zoo, dat het licht den zieke niet kon hinderen, en ging toen naar buiten in de steeg.

't Was nu volslagen donker geworden en de menschen, die straks aan hun deur hadden gestaan, waren nu allen naar binnen gegaan. Wat nu te doen? Ergens aanbellen zou zooveel opschudding geven en allicht meer belangstelling voor Dan ten gevolge hebben dan goed voor hem was.

Gelukkig, daar kwam een jongen fluitend de steeg inslenteren. Voor een zieken lotgenoot wilde deze gaarne een stadsdokter gaan halen, die volgens hem niet ver weg woonde. Toen hij nu nog een kwartje kreeg, rende hij als een pijl uit den boog weg

Dominee Donald keerde nu in den stal terug, om

op den dokter te wachten. Zijn oogen werden langzamerhand aan de hem omringende duisternis gewend, want het licht van de lantaren viel alleen op den naasten omtrek. Hij zag een oude kist bij de trap staan, sleepte die behoedzaam naar het bed en zette zich bij den zieke neder.

Bij tusschenpoozen ijelde deze en uitte allerlei onafhankelijke woorden, waarbij de dominee telkens zijn naam en dien van Max hoorde. Blijkbaar herkende de jongen hem niet.

Het duurde werkelijk niet lang, of de jongen, die om den dokter uitgezonden was, keerde met dezen terug. Dominee Donald bedankte den knaap nog eens hartelijk, zei daarop tegen den dokter, wie hij was en vertelde, waarom hij hem verzocht had in den stal te komen. Aanstonds trad de dokter op het ziekbed toe en begon hij Dan te onderzoeken. Ademloos wachtte de dominee het resultaat hiervan af.

„Typhus,” fluisterde de dokter hem met een ernstig gezicht toe. „Het zou zeker zeer wenschelijk zijn, dat de jongen in een ziekenhuis lag en zeer zorgvuldig verpleegd werd, maar zooals hij er op het oogenblik aan toe is, mag hij in geen geval vervoerd worden. Dat zou hij onherroepelijk met den dood moeten bekoopen.”

„Ik dacht er over, om hem naar mijn huis te laten brengen,” zei dominee Donald, „hier kan hij toch niet blijven.”

„Hij mag natuurlijk evenmin naar uw huis vervoerd worden, want dat is even gevaarlijk, bovendien zou

dat onverantwoordelijk zijn met het oog op de besmetting. Maar ik ben het met u eens, dat hij hier niet alleen blijven kan. En wiezaler bereid gevonden worden om hem hier in dit vreeselijk oord te verplegen?"

„Ik zal in elk geval vannacht hier blijven, als er maar iemand gevonden kan worden, die een boodschap naar mijn huis wil brengen. Mijn vrouw moet in de eerste plaats weten, waar ik blijf, en dan zou ik graag een en ander willen hebben, dat onmisbaar is voor de zieke en voor mijzelf.”

„Geef mij uw adres maar, dominee, dan zal ik voor dat alles zorgen. Ik zal mevrouw Donald zeggen, waar u blijft en alles hier brengen, wat u noodig kunt hebben. Dan bezorg ik u meteen een drank, waarvan u den patiënt elk uur een lepel moet geven.”

Dominee Donald nam dankbaar dit aanbod aan en nadat de beide mannen afscheid hadden genomen, vertrok dokter Greham. Zoo luidde de naam, die op het kaartje stond, dat de dokter met zijn adres achterliet.

Dokter Greham had al heel wat narigheid en armoede in zijn praktijk gezien, maar wat hij nu had waargenomen, vervulde hem toch met innig medelijden.

„Op een strooleger in zoo'n omgeving te moeten sterven, erger kan het wel niet,” zei hij bij zichzelf, toen hij naar de pastorie reed. „Dat die jongen het er bovenop haalt, geloof ik nooit, hij is veel te uitgeput om eenigen weerstand te bieden en hij heeft het heel erg te pakken!”

Mevrouw Donald was heel ontdaan, toen ze van Dan's ziekte hoorde. Ze beijverde zich om van alles in te pakken, wat haar man en de zieke noodig zouden kunnen hebben en gaf, behalve eten, drinken en fruit, ook een lamp en een ineengeslagen ruststoel mede.

Dokter Greham reed met dit alles langs een apotheek, waar hij een drank liet klaarmaken, dien hij voor den zieke meenam.

In den stal vond hij den toestand nog precies, als toen hij weggegaan was.

Hij gaf dominee Donald nog eenige aanwijzingen en beloofde hem den volgenden ochtend vroeg terug te komen. Toen nam hij hartelijk afscheid en liet dominee Donald alleen in den stal achter, om met den zieke een langen nacht vol onrust en zorg door te maken.

XIX.

NOG NOOIT VAN GEHOORD.

Het was niet alleen dien nacht, maar ook den geheelen daaropvolgenden dag, dat dominee Donald aan Daniëls ziekbed doorbracht. Er was weinig verandering in den toestand gekomen sinds den vorigen avond.

In den loop van den morgen keerde de dokter terug. Zijn gelaat stond heel bedenkelijk, toen hij den zieke gadesloeg.

„Er is niet veel hoop,” fluisterde hij. „U moet bedenken, hij heeft totaal geen weerstandsvermogen. Het lichaam is totaal uitgeput door armoede en ondervoeding.”

„Hoe gaarne zou ik hem in het leven behouden,” antwoordde de dominee, want hij dacht aan Daniëls onsterflijke ziel, die in diepe duisternis verkeerde. „Hoe verschrikkelijk zou het zijn, als de jongen zoo de eeuwigheid inging.”

De dokter had een matras uit een ziekenhuis laten

brengen en met groote voorzichtigheid legden de beide mannen nu den jongen daarop. Daarna vertrok dokter Greham weer: zijn werk riep hem elders en hij kon voor den zieke toch niets doen. Hij beloofde weer spoedig terug te komen.

Met groote teederheid verzorgde dominee Donald nu den jongen. Hij gaf hem het drankje, verfrischte hem voortdurend de handen en slapen en sprak hem zacht en vriendelijk toe.

In het eerst scheen de zieke hier geen besef van te hebben, al bereikten de klanken zijn oor, ze schenen niet tot hem door te dringen, maar tegen den avond keerde plotseling Daniëls bewustzijn terug.

Toen de dominee hem weer een frisschen, natten doek op het voorhoofd legde, sloeg hij de oogen op en staarde vragend en verbaasd in het rond.

„Wel mijn jongen, herken je me?” vroeg de dominee blij.

„Maxjes dominee,” zei Dan met zwakke stem.

„Ja, en ook jou dominee en je vriend, weet je dat wel?”

„Ja, want anders zou u niet hier zijn, nu ik zoo ziek ben. Maar ik dacht wel, dat u komen zou!”

„Dacht je dat wel?”

„Ja, want u bent de eenige op de wereld, die ooit zoo vriendelijk met me gesproken heeft. U moet dus wel van me houden.”

„Dat doe ik ook, Dan. Ik heb je lief om den wil van Christus, onzen gezegenden Zaligmaker, dien ik heb gesmeekt je in het leven te laten, totdat je gehoord

zou hebben, met welk een groote liefde Hij je heeft lietgehad. Zóó lief, Dan, dat Hij Zijn leven voor je gegeven heeft, om je in den hemel te brengen, waar je nooit meer arm en ziek zult zijn."

"Christus?", vroeg de zieke verwonderd, „wie is dat?"

„Jezus Christus, dat is de Zoon van God. Hij is uit den hemel op aarde gekomen voor ons arme zondaren, voor jou en voor mij. Hij is aan het kruis gestorven en heeft Zijn dierbaar bloed voor ons gestort, omdat wij zoo slecht zijn en anders verloren zouden moeten gaan. Maar nu kunnen wij eeuwig gelukkig worden, wanneer wij Hem liefhebben en Hem maar voor ons laten zorgen. O, mijn jongen, wat zou ik niet willen geven, als ik maar wist, dat je naar Hem gaat, indien het Gods wil is, dat je uit dit leven gaat scheiden. Je gelooft toch immers, dat ik je vriend ben, Dan?"

De zieke jongen knikte met groote zekerheid.

„Nu, mijn kind, de Heere Jezus Christus is een veel grooter, veel trouwer Vriend, dan ik voor je zijn kan. Hij heeft je onuitsprekelijk lief. Denk eens aan, Hij stierf voor je aan een kruis, Dan!"

„De Heere Jezus, heeft Hij mij lief? Ik heb nog nooit van Hem gehoord," zei de zieke en verwonderd keek hij dominee Donald aan.

„Toch is het zoo, Dan, en toen Hij op aarde was, maakte Hij zieke menschen beter, en zelfs doode menschen gaf Hij het leven weer. Als Hij nu nog op aarde was, zou ik vragen, of Hij jou ook weer beter

wilde maken. Ik had je zoo graag heel veel van Hem verteld en daarom vroeg ik, of je in de kerk en op de catechisatie wilde komen, want daar spreken wij van Hem."

"Och, vertel u mij nu meer van Hem," vroeg de zieke klagend. "Waarom heb ik daar toch vroeger nooit van gehoord?"

"Ik zal je veel van Hem vertellen, als het God maar behaagt je te doen herstellen, mijn kind. Maar, al is Hij niet meer op aarde, wij kunnen toch nog wel tot Hem gaan, want Hij is nu weer in den hemel. Hij ziet op ons neder, ook hier in dezen stal en Hij hoort onze stem, als wij wat aan Hem vragen."

De dominee knielde nu op den morsigen vloer neder, dicht bij Dan's bed en stortte een vurig smeekgebed uit voor den doodzieken knaap tot Hem, die gisteren en heden dezelfde is en die met Zijn Goddelijke ontferming ook in dien stal tegenwoordig was.

Het gebed vond weerklank in het hart van den zieke en het was hem, alsof hij Hem zag, stralend van schoonheid, luisterend naar de bede met liefdevolle ontferming.

Toen het „amen" was uitgesproken, nam dominee Donald de hand van den zieke tusschen zijn gevouwen handen en zei:

„Roep nu zelf tot Hem, mijn jongen, Hij zal je zeker hooren."

En met duidelijke, schoon zwakke stem riep de jongen: „Heere Jezus, neem ook mij in den hemel, al heb ik nog nooit van U gehoord."

XX.

NACHT EN MORGEN.

Het was 's Woensdagsavonds geweest, dat dominee Donald zijn intrek in den stal genomen had en nu was het Vrijdagavond. De torenklokken in de stad lieten dreunend acht slagen hooren en hij bereidde alles toe, om den derden nacht in te gaan, want hij was besloten om bij Daniël te blijven tot het einde. Dokter Greham had namelijk medegedeeld, dat de zieke snel achteruit ging en dat men elk oogenblik het einde kon verwachten.

Mevrouw Donald had zich terwille van Maxje niet in den stal vertoond, hoewel haar meevoelend hart naar haar man en naar den stervenden jongen heentrok.

Hoe gaarne had zij hem in de verpleging bijgestaan, en geholpen om het lijden te verzachten, maar haar man had haar door dokter Greham laten weten, dat hij haar dat ten stelligste afried en de dokter was het hiermede volkomen eens geweest.

Het eenige, wat zij nu voor den armen Dan doen kon, was te zorgen, dat er in den stal nergens behoefte aan was en dit deed zij met groote zorgvuldigheid.

Daniël was nu voortdurend bij kennis en de dominee, wien het zieleheil van den jongen boven dat van het lichaam ging, benutte thans den tijd, om met Dan te spreken over de eeuwigheid, die hij zoo dicht

nabij was, en van de liefde Gods in Christus Jezus.

Hij sprak hem van den Goeden Herder, Die gekomen is, om het verlorene te zoeken en Daniël dronk de woorden des levens gretig in, als een ver-smachtende, die hijgt naar water. De tijd was te kort en de zieke te zwak, om hem al de wonderen, die de Heiland op aarde gedaan heeft, te verhalen, daarom bepaalde de dominee zich tot de hoofdzaak: waartoe de Heere Jezus op aarde gekomen was en van Zijn smadelijken dood aan het kruis.

Toen hij vertelde, dat Jezus zichzelf den Goeden Herder noemt, omdat Hij gekomen is, om verloren schapen, zooals ook Dan er een was, te zoeken en ze in Zijn liefdearmen te dragen naar de hemelsche schaapskooi, kwam er een blijde glans op het gelaat van den stervende.

En telkens weer herhaalde hij: „Waarom heb ik dit vroeger niet geweten? Waarom heeft nooit iemand mij vroeger van Jezus verteld? Zeg het toch aan allen in de steeg, die evenals ik nog nooit van Hem hebben gehoord, zeg het hun, wat Hij voor hen deed, en dat Hij ook voor hen is gestorven.”

Nu sluimerde de jongen weer eenigen tijd in, maar toen de nacht gekomen was, opende hij de oogen weer en scheen helderder, dan hij nog geweest was. Dominee Donald begreep, dat het einde nu nabij was. Hij steunde het moede hoofd, door de kussens lekker op te schudden en luisterde nu naar wat de zieke hem nog scheen te willen zeggen.

„Als de Heere Jezus mij zoo liefheeft, wil ik ook

wel graag naar Hem toe gaan," zei Dan nu met vaste stem. „Ik ben zoo blij, dat Hij u naar mij gestuurd heeft om mij dit alles te vertellen. O, u moet dat toch maar overal vertellen. Ook aan Max. Als hij dan groot is, kan hij het weer vertellen aan andere arme kinderen, zooals ik ben."

„Maar nu ben je toch niet arm en ongelukkig meer, Daniel, is het wel, mijn jongen? Nu weet je, dat de Heere Jezus je liefheeft en wat Hij voor je gedaan heeft en dat Hij weldra zelf zal komen, om je tot Zich te nemen in eeuwige gelukzaligheid."

Een schoone, reine glimlach vol onuitsprekelijken vrede verspreidde zich over het gelaat van den stervende en bleef daarop rusten.

„Ik ben niet arm en ongelukkig meer," zei hij, „o neen, want straks zal Hij komen en mij bij Zich in den hemel nemen. O, had ik dit toch maar vroeger geweten! Zeg het toch voort, aan allen, die, evenals ik, nog nooit van Hem hebben gehoord. Zeg hun, dat ik nu zoo gelukkig ben en dat ik graag sterven wil."

Dat telkens herhaalde: „Zeg het toch voort aan allen, die nog nooit van Hem hebben gehoord," drong diep door in de ziel van den dominee. Hoeveel honderden waren er in de groote wereldstad, die evenals Daniel aan den rand van het graf staande, nog nooit den klank van dien dierbaren naam hadden vernomen, die ruischt langs de wolken en die hemel en aarde te zamen vereenigt.

Zoo ging de nacht rustig voorbij en kwam met den

nieuwen morgen ook de stervensure voor den armen Daniël.

En voor zijn ziel was het geen nacht meer, want de Heiland zelf was gekomen, Zijn licht scheen en maakte den nacht tot een stralenden morgen. Het ochtendgloren der eeuwige heerlijkheid was reeds aangebroken. Daniël zag het en hij zag nog veel, veel meer.

Het was dominee Donald alsof hij den Goeden Herder zag komen, die het moede, afgetobde schaap veilig thuis bracht, nadat Hij het had opgezocht in de doornige wildernis.

Meer en meer naderde de Engel des doods. Nog eenmaal sprak de stervende met bevende stem: „O Heer, ik dank U, dat Gij ook voor mij zijt gestorven aan het kruis. Breng toch die boodschap . . . aan allen . . . die er nog nooit van gehoord hebben, ook voor hen . . .”

De stem was al zwakker en zwakker geworden, nu zweeg ze geheel en voor immer.

En Daniël, de zwerver, was overgegaan uit den donkeren doodsnacht in den eeuwigen, stralenden morgen.

XXI.

EEN AANGRIJPENDE PREEK.

Toen Daniël gestorven was, werd zijn stoffelijk omhulsel, ook al om besmetting in de steeg te voorkomen, zoo spoedig mogelijk ter aarde besteld.

Dominee Donald was de eenige, die zijn jongen vriend volgde op zijn laatsten tocht.

De stal werd door de stad verzegeld om ontsmet te worden, nadat dokter Greham kennis had gegeven van Dan's overlijden en de oorzaak daarvan.

De dokter achtte het niet geraden voor dominee Donald, dat deze weer dadelijk naar huis zou gaan, nadat hij zoolang in die besmette atmosfeer had doorgebracht. Dit zou allicht voor Maxje nog eenig gevaar voor besmetting opleveren en daarom stelde de dokter voor, dat de dominee eerst eenige dagen zijn intrek bij hem in huis zou nemen, waar hij hem dan ook gelegenheid zou geven tot het ontsmetten van zijn lichaam en kleeding. Gaarne maakte deze van het vriendelijk aanbod gebruik en nam hij bezit van de logeerkamer van den dokter.

Eenige dagen bracht dominee Donald nu in eenzaamheid door, want hoewel er geen gevaar voor besmetting was, omdat de dokter geen gezin had, wilde hij toch liever niemand ontmoeten, ook omdat hij groote behoefte had aan rust en slaap. Hoewel zijn geest zich intusschen voorbereidde op de preek, die hij den volgenden Zondag zou moeten houden, schreef hij dezen keer daar niets voor op.

Hij had zelf aan Dan's sterfbed een preek gehoord, zoo aangrijpend, dat hij de gemeente hetzelfde zeggen wilde. Wat hij in den stal beleefd had, gaf hem zooveel stof tot prediking, dat hij er niet toe komen kon daarvan een afgepaste preek op papier te stellen.

Telkens en telkens weer hoorde hij in zijn een-

zaamheid de smartelijke woorden van den knaap:
„Nog nimmer heb ik van Jezus gehoord!”

En hij bedacht, hoevelen er voortliepen in Londens straten, die dezelfde klacht konden uiten. Hij had altijd getracht een goed herder te zijn, maar schrijnender dan ooit gevoelde hij nu, hoe weinigen hij alleen er maar kon bereiken en hoe noodig het toch eigenlijk was, dat de gemeenteleden hem daarbij hielpen. Ieder, die den Heiland kende, had immers de dure roeping om, niet alleen tot de naaste omgeving, maar tot allen, die onkundig waren, als Daniël, te spreken van het groote geluk, dat ver boven aardschen rijkdom uitgaat.

„Elke discipel van Jezus is een geroepen prediker,” zei de dominee bij zichzelf. Nooit te voren had hij dit zoo beseft als nu en hij zag zich geroepen om op dien aanstaanden Zondagmorgen elk zijner toehoorders hun plicht in dezen nog eens ernstig op het hart te binden. Hij zou hun de geschiedenis van Daniël vertellen en ook hun de klacht doen hooren:
„Zegt het toch voort aan allen, die nog nooit van Jezus hebben gehoord.”

Toen het Zondagmorgen was, en de kerkklokken hun lieflijk „Kom dan”, „Kom dan” lieten weerklinken, begaf dominee Donald zich in ernstige gedachten verdiept naar het bedehuis.

Toen hij den kansel beklom, viel het de gemeente op, dat er een buitengewoon plechtige uitdrukking op dominee's gelaat lag.

Tot tekst had hij gekozen deze woorden van den

Heiland: „Gaat uit in de wegen en heggen en dwingt ze om in te komen!”

Ontroerend schilderde hij zijn toehoorders het schouwspel voor oogen, waarvan hij zoo kort geleden getuige was geweest. En toen hij de klacht liet hooren, die de stervende knaap op zijn strooleger in den stal had geuit: „Nog nimmer heb ik van Jezus gehoord. O, waarom heeft niemand mij vroeger hiervan verteld? Waarom mij niet eerder den naam van Jezus geleerd?”, toen waren er velen, wien de tranen in de oogen stonden.

Daarna wees de dominee de gemeenteleden er op, dat deze woorden een aanklacht waren voor allen. Immers was elkeen geroepen om met anderen over den Heere Jezus te spreken. Neen, dit was niet alleen het werk van predikanten, want die konden nooit alle menschen bereiken, maar, als men werkelijk om Christus' wil wenschte, dat de klacht: „Waarom heb ik nog nooit van Jezus gehoord?” verstommen zou, dan moest iedereen daar van nu af aan krachtig toe meewerken.

In veler hart klonk het antwoord op dien oproep: „Met Gods hulp wil ik daartoe medewerken” en velen dankten dominee Donald na afloop van den dienst voor zijn aangrijpende preek. Maar daar was het hem niet om te doen geweest; hij bad slechts, dat het zaad, dezen morgen door hem uitgestrooid, mocht blijken vruchten voortgebracht te hebben in den dag, waarop de Heer des Oogstes zal komen om deze vruchten te maaien.

XXII.

ZONDER HOOP.

Wij verlaten nu den predikant en zijn gezin en keeren terug tot Emerson en zijn vrouw en kind, die wij in de slaapsteê hebben achtergelaten.

't Sprak vanzelf, dat de enkele guldens, die zij hadden, niet lang toereikend waren voor logies en levensonderhoud. De eerste dagen viel er niet aan te denken, dat Hanna tot iets in staat was, nadat zij op dien bewusten dag zooveel van haar krachten had geveegd en de hevige gemoedsaandoeningen haar zoo uitgeput hadden. Emerson was wel genoodzaakt bij zijn vrouw te blijven, want hij kon haar in dezen toestand onmogelijk met het kleintje alleen laten, zelfs niet om op werk uit te gaan. En, ofschoon ze slechts het allerkarigste voedsel gebruikten, het geld minderde onrustbarend snel.

Toen Hanna's oude krachten weer terug begonnen te keeren, besloten zij er in het vervolg samen op uit te trekken om elkaar niet meer te verlaten. Emerson zou geen oogenblik rust gehad hebben, als hij Hanna alleen wist, want ze tobde dag en nacht over Maxje. Ook hemzelf liet de gedachte aan zijn kleinen jongen geen oogenblik met rust, maar, om zijn vrouw te sparen, trachtte hij er hoopvol over te spreken.

Hij had al dadelijk aangifte van de vermissing gedaan aan het hoofdbureau van politie, maar al zijn

verder navragen daar was natuurlijk vruchteloos geweest.

Met het jongste kind, dat zij om beurten op den arm droegen, trokken ze Londens straten door en trachtten met het zingen van al de hun bekende liederen hun kost op te halen. Nog restte hun een klein deel van het geld, dat de meubels opgebracht hadden en elken cent, dien ze maar eenigszins konden achterhouden, al werd hun maal daar nog kariger door, bewaarden ze, want John had een plan.

Hij wilde namelijk een viool koopen, want hij dacht niet ten onrechte, dat hij dan meer geld ontvangen zou. Toen hij nog kantoorbediende was, kon hij dit instrument aardig bespelen, maar zijn viool was een der eerste artikelen geweest, die verkocht waren.

Gelukkig bleef het weer lang droog en viel de koude niet vroeg in, zoodat ze nog niet genoodzaakt waren in een slaapsteê te gaan overnachten, want dan zou er van overhouden stellig geen sprake zijn geweest. Nu ging het, ook al met behulp van den altijd offervaardigen Grey, goed en 't was weldra ook deze, die Emerson hielp aan een goedkoope viool. Weliswaar was er op klank en uiterlijk veel aan te merken, maar John vertrouwde, dat nu hun liederen toch meer op zouden brengen. Deze aanwinst zou den armen menschen stellig althans een klein straaltje geluk hebben bezorgd, als niet de alles overheerschende gedachte aan hun verloren kind alle blijdschap onmogelijk maakte.

Hoe ze ook navroegen, hoe ze ook uitkeken en

zochten, het weervinden begon hun al onmogelijker te schijnen en toch . . .

Emerson kon niet denken, dat zijn kind verloren was. Het gebed, dat hij in zijn benauwdheid tot God, den Almachtige, opgezonden had, herinnerde hij zich nog steeds en hij kon niet gelooven, dat dit altijd onverhoord zou blijven.

XXIII.

GEZEGENDE INVLOED.

't Was avond. Den geheelen dag hadden Emerson en zijn vrouw een der meer gegoede wijken der stad afgeloopen en gedaan, wat zij konden, om wat te verdienen.

Met haar zachte, klagende stem had Hanna al de liedjes gezongen, die zij zich maar te binnen kon brengen en die zijzelf al zoo lang moe was.

Emerson had haar, zoo goed als hij kon, begeleid op de oude viool en het was hun werkelijk voor hun doen niet slecht gegaan dien dag. Het gebeurde trouwens wel meer den laatsten tijd, dat ze, dank zij het vioolspel, genoeg ophaalden om boven hun schraal voedsel zich ook nog onderdak te verschaffen. Maar het voortdurend gebrek aan degelijk voedsel en het dagelijks den ganschen dag in wind en weer verkeerden had hen zoozeer verzwakt, dat Hanna ook nu weer eerst een poosje rusten moest,

vóór ze in een achterbuurt een slaapstee kon gaan opzoeken.

„Ga hier wat zitten, Hanna,” zei John, terwijl hij naar een diepe portiek wees voor de deur van een deftig heerenhuis. „Laat mij broertje nu houden en draag jij dan zoolang de viool. Voor vandaag zullen wij het er maar bij laten, want het is hier toch zoo stil, dat we niet veel zouden ophalen. Bovendien ben ik moe en jij zeker ook wel?”

Ja, dat was Hanna inderdaad; ze vond Johns voorstel dus goed en gaf er maar al te graag gevolg aan.

Ze zaten nu zwijgend naast elkaar, beiden waren te vermoeid om veel neiging tot spreken te gevoelen, maar hun beider gedachten richtten zich in dien stillen avond weder op hetzelfde onderwerp.

Nog steeds geen spoor van hun verloren kind! Nog steeds alle navraag op het politiebureau en bij alle bekenden vergeefs. Nog altijd vergeefs het uitzien op den weg, of onder al de kleine Londensche zwervers zich hun Maxje niet bevond!

Met het kleintje warm koesterend tegen zich aangedrukt, blikte John Emerson op naar den al donker wordenden avondhemel, waaraan al meer en meer sterren zichtbaar werden. En onwillekeurig rees de herinnering aan zijn gestorven kind weer bij hem op. Het was hem, als zag hij in die sterren de oogjes van zijn kleine, bleeke meisje, waarmee ze hem zoo wonderlijk had aangezien vlak voor haar sterven.

Hij voelde zijn hart week worden en tranen welden op in zijn oogen.

„Over haar behoef ik tenminste niet ongerust te zijn, zooals over kleinen Max,” dacht hij met wee-

moed. En hij vroeg zich af, of hij dan beter zou vinden te weten, dat zijn kleine jongen ook dood was.

„Neen, neen,” antwoordde zijn vaderhart met kracht,

„zolang het kind nog in leven is, is er toch nog kans op een wederzien.”

Hij werd opgeschrikt uit zijn gepeins, doordat Hanna hem aanstootte.

„Kijk eens, John,” zei ze, „wat zou daar zijn?”

Ze wees hem op een gebouw aan de overzijde, waar de lichten werden aangestoken.

„Misschien wel een kerk,” zei John, die nu ook belang stelde in wat aan de overzijde gebeurde, „dat zou je tenminste aan de ramen wel zeggen.”

„Ja, maar een kerk heeft toch een toren met een klok en is toch ook veel groter! En toch lijkt het er wel op. Zie maar, de deuren staan open en kijk, daar komen al mensen ook aan. Zou het dan toch een kerk zijn?”

Nauwelijks had Hanna dit verondersteld, of uit het gebouw weerklonken orgeltonen en nu begrepen ze toch wel, dat, het mocht dan een echte kerk zijn of niet, er in dat gebouw toch een soort van godsdienst-oefening werd gehouden.

Met toenemende belangstelling zagen John en Hanna nu, dat er mensen het gebouw begonnen binnen te gaan, al meer en meer, zoodat het er aardig vol moest worden en dat duurde zoo een klein half uur voort.

Toen minderde de menschenstroom, een man, gekleed in een lange, zwarte jas, kwam naar buiten, keek naar beide zijden, of er nog iemand aan kwam en toen dit niet het geval was, ging hij weer naar binnen, maar liet de deuren open.

Nu verstomde het orgelspel en John en Hanna

hoorden niets meer van wat er binnen in het gebouw gebeurde. Het was de stilte, waarin de dominee het gebed uitsprak.

Toen verhief zich plotseling een welluidend gezang en klonken de orgeltonen weer met verdubbelde kracht den menschen in de portiek toe.

Zelfs de woorden van het lied konden ze verstaan:

Er ruischt langs de wolken een lieflijke Naam,
Die hemel en aarde vereenigt te zaam.
Geen naam is er zoeter en beter voor 't hart,
Hij balsemt de wonden en heelt alle smart.
Kent gij, kent gij, dien Naam nog niet?
Dien Naam draagt mijn Heiland, mijn lust en mijn lied!

Dien Naam is naar waarheid mijn Jezus ook waard,
Want Hij kwam om zalig te maken op aard;
Zoo lief had Hij zondaars, dat Hij voor hen stierf,
Genade bij God door Zijn zoenbloed verwierf.
Kent gij, kent gij dien Jezus niet,
Die, om ons te redden, den hemel verliet?

Met ontroering hadden John en Hanna geluisterd en een oogenblik waren ze al hun ellende vergeten. Vooral bij John vonden de woorden weerklank in zijn hart en maakten hem zijn grooten zielehonger openbaar.

„Jezus, dat is de Zoon van God,” zei hij eerbiedig. Zooveel wist hij er toch wel van, dat dit hem bekend was, maar de groote, diepe beteekenis van wat hij zei, was hem helaas nog vreemd.

„Hij balsemt de wonden en heelt alle smart,” her-

haalde hij nu zachtjes. „Dat klinkt heel mooi, maar onze smart, zou Hij die ook kunnen heelen? Van ons, arme zwervers? Zou Hij ons wel eens kennen? Wij hebben nooit iets van Hem gemerkt in ons leven.”

„Ach,” zuchtte Hanna, „wij hebben wel onze wonden en onze smart, maar daar bemoeit niemand zich mee”

Daar klonk weer het orgel en het gezang en duidelijk verstonden de ademloos luisterende John en Hanna de woorden van het vers:

Eens buigt zich ook alles voor Jezus in 't stof;
En d' Engelen zingen voortdurend Zijn lof.
O, mochten wij allen voor Jezus eens staan,
Dan hieven wij juichend den jubeltoon aan:
Jezus, Jezus, Uw Naam zij eer,
Want Gij zijt der menschen en Engelen Heer.

Nog luisterden ze naar het naspel van het orgel, toen opeens een vriendelijke stem in hun ooren klonk: „Wilt u niet liever naar binnen gaan, dan hier in de koude te zitten luisteren? Komt maar met mij mee naar binnen, daar is warmte en licht en je kunt er nog een goed woord hooren, dat je kunt meenemen naar huis.”

„Als we maar een huis hadden,” zei Emerson, terwijl hij opstond en de spreekster aanzag.

„Heb je geen huis? Ach, hoe verschrikkelijk! Maar dat is een reden te meer om binnen te gaan, daar is plaats voor ieder en je kunt er hooren van Eén, die,

ook voor u, een woning heeft bereid in Gods Vaderhuis hierboven."

"Dat is ver," zei Emerson somber.

"Niet zoo ver, als je denkt, beste vriend, het is zelfs heel dicht bij, als men Hem maar kent, die daar de plaats heeft bereid. Je kent Hem zeker nog niet en weet niet veel van Zijn werk en Zijn groote liefde voor ons, arme zondaren?"

John moest bekennen, dat dit zoo was.

"Nu, kom dan mee," drong de vriendelijke spreekster aan. "Je zult er geen spijt van hebben, dat weet ik zeker."

"Maar," zei Hanna schuchter, "wij kunnen toch zoo niet naar binnen gaan. Daar zijn toch allemaal net gekleede menschen."

"Dat heb je toch mis, als je dat denkt. Zie maar eens zelf in de zaal en je zult overtuigd zijn, dat het niets uitmaakt, hoe het uiterlijk is. Koning Jezus noodigt allen aan Zijn tafel en iedereen is er hartelijk welkom, dat verzeker ik u en Hij heeft mij nu uitgezonden tot u, om u te vragen om tot Hem te komen."

"Heeft de Heere Jezus u gezonden, om ons binnen te roepen?" vroeg Emerson verwonderd.

"Zeker deed Hij dit. Hij zendt mij avond aan avond uit in Londens donkere straten met de boodschap: „Ga uit in de wegen en heggen en dwingt ze om in te komen, opdat Mijn huis vol worde." Geloof je het nu?" vroeg de spreekster en een liefdevolle blik uit haar zachte oogen trof Emerson.

"Geef mij het kindje nu maar, want je zult wel

vermoeid zijn van het dragen, denk ik. Zoo, het is een heel vrachtje," ging ze voort, met vriendelijken drang het kleintje van Emerson overnemend, „en heb je daar nu den heelen dag mee moeten loopen? Wel

dat is toch vreeselijk, hoor. Maar kom, daar beginnen ze opnieuw te zingen, nu kunnen wij ongemerkt naar binnen gaan."

Emerson en zijn vrouw maakten nu geen bezwaar

meer en behoedzaam achter het jonge meisje blijvend, dat met het kindje vooring, stapten ook zij het evangelisatie-lokaal binnen.

XXIV.

AAN 'S KONINGS TAFEL.

De woorden, die de spreekster over het Vaderhuis had gesproken en over de eeuwige woningen, waren in Emersons ziel doorgedrongen. Ze hadden hem herinnerd aan wat hij zelf op dien onheilsorgen tegen Tetteroo had gezegd, toen deze dreigde hem uit de woning te zetten. Weinig vermoedde hij echter nu nog, hoe ook het spreken over de woningen in den Hemel de oorzaak was geweest van Maxjes wegloopen. Neen, van dat droeve gevolg van zijn woorden was hij zich toen nog in het minst niet bewust.

't Was een ruime, goed verlichte zaal, waarin zij achter hun onbekende geleidster binnentraden. Al dadelijk bemerkten John en Hanna, dat de banken bijna geheel gevuld waren met menschen, die er voor het meerendeel al even armelijk uitzagen als zij. Niemand sloeg dan ook veel acht op de binnenkomenden, want men was blijkbaar wel gewend, dat het jonge meisje nieuwe toehoorders binnenbracht.

Ze wees nu John en Hanna een plaats aan op een der achterste banken en ging zelf naast hen zitten met het kleine kindje op haar schoot. Op een ruim

platform stond de spreker voor een eenvoudigen lessenaar. Het was een reeds bejaard man met sneeuw-wit haar en een langen, witten baard. Maar, hoewel hij in jaren oud was, was zijn stem helder en krachtig. Aan hem werden ten volle bewaarheid de woorden der Heilige Schrift uit Jesaja's profetie: „Die den Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden; zij zullen loopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden.”

Hoor, daar vloeien de woorden van zijn lippen als een verkwikkende lufenis voor de versmachtende, schier verschroeiende zielen: „O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet zonder prijs en zonder geld.”

Naar aanleiding van deze woorden volgt nu een troostvolle toespraak, waarin de dominee vertelt, waar en bij wien dat voedsel te krijgen is. Hij vertelt, hoe veel erger het is, wanneer de ziel voedsel moet missen, dan wanneer het lichaam honger lijdt.

En dat zielevoedsel is te krijgen voor elk, die het aan God vraagt. Immers de Heere Jezus heeft Zichzelf het Brood des Levens genoemd en gezegd, dat een iegelijk, die komt tot Hem en bij Hem van het levende water drinkt, in eeuwigheid niet meer zal dorsten.

Wat Hanna en John nu hooren, klinkt hun in de ooren als een wonder van nooit gekende heerlijkheid. Het lijkt hun, alsof er heel hun leven een gordijn voor hun oogen heeft gehangen, dat nu langzaam wordt

opgerold, waardoor een heerlijk vergezicht zich aan hun blik voordoet.

Ze gevoelen zich in die oogenblikken ver weg van de wereld met al haar smarten, met al haar angst en strijd. Zelfs wordt het beeld van hun lieven, verloren jongen voor een oogenblik op den achtergrond geschoven en verrijst voor hen de gestalte van dien Eenen, van wiens groote liefde zij nu voor het eerst van hun leven eens iets duidelijk hooren.

Gretig luisteren beiden, nu de dominee verder gaat: „En die Jezus, van wien dit woord gezegd is, is gisteren en heden nog dezelfde en tot in der eeuwigheid. Dit kunnen wij ook van Hem lezen in Gods Woord. Nog staat Hij met uitgebreide armen en noodigt Hij zondaren aan Zijn tafel, om hen te verzadigen met Zichzelf. Hij zelf heeft immers gesproken: „Neemt, eet, dit is Mijn lichaam, hetwelk voor u verbroken wordt, want Mijn vleesch is waarlijk spijs en Mijn bloed is waarlijk drank. En daarvan eten en drinken moet een ieder, die waarlijk deel wil hebben aan den Christus. Een ieder, die zich zijn eigen zonden en schuld bewust is en weet, dat hij zichzelf niet met God verzoenen kan. Dat wil de Heere Jezus doen voor ons en voor een ieder, die dit biddend aan Hem vraagt.

Dat wij arm en ongelukkig zijn is geen bezwaar voor Hem, want toen Hij op aarde was, zei men ook van Hem: „Deze ontvangt de zondaren en eet met hen.” Armen, zwervers, verminkten en zieken, die allen riep Hij tot Zich en wilde Hij zalig maken. En

zooals Hij, de Koning in dienstknechtsgestalte, toen op aarde met zondaars heeft aangezeten, zoo noodigt Hij nu, als verhoogde Koning, gezeten ter rechterhand des Vaders, allen uit om eenmaal plaats te nemen aan de tafel van de bruiloft des Lams.

„Komt,” eindigt de spreker, „laat u niet langer uitnoodigen. Geeft aan de roepstem gehoor en komt tot Jezus. Hij zendt u nimmer troostloos heen. Hij, die zelf gezegd heeft: „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.”

Nu noodigt hij de aanwezigen uit met hem te bidden en allen sluiten eerbiedig de oogen, maar er zijn er maar weinigen, die zoo ernstig medebidden als John en Hanna.

Zij gevoelen hun honger niet meer, maar zijn zich nu maar van één ding bewust, dat ook zij tot de vermoeiden en belasten behooren en zij verlangen naar die rust, waarvan de dominee gesproken heeft en die Jezus ook aan hen wil geven.

XXV.

EEN NIEUWE SCHAKEL.

Toen de godsdienstoefening geëindigd was en de groote schare het gebouw begon te verlaten, wilden ook John en Hanna opstaan en heengaan, maar hun geleidster wenkte hen, dat ze even moesten blijven zitten.

Zij gaf Hanna het kindje en begaf zich zelf naar het platform, waar ze den dominee als een goede bekende aansprak.

Nu eerst zag men goed, hoe ze er eigenlijk uitzag. Ze was een jong, frisch meisje van even in de twintig jaar en ze zag er in haar langen, donkeren mantel, met het kleine zwarte hoedje op, allereenvoudigst uit.

Ze knikte van het platform af de Emersons vriendelijk toe en boog zich daarna over tot den ouden dominee, met wien zij nu blijkbaar over hen sprak. Hij boog zich tenminste over den lessenaar heen en keek aandachtig naar de plaats, waar de Emersons zaten.

„Breng ze maar eens mee, lieve,” zei de dominee zacht tot het meisje, „ik ga ook naar binnen.”

Met dit binnen bedoelde hij blijkbaar een kleine spreekkamer, die met een deur in verbinding stond met de zaal, want toen de laatste vertrekkende de deur was uitgegaan, verliet ook hij het platform en begaf zich naar die kamer.

De jonge dame was naar John en Hanna toegegaan, had hun gevraagd, om haar te volgen en leidde ze weldra ook in deze kamer binnen.

De dominee verwelkomde hen hartelijk en kwam met uitgestoken hand op hen toe.

„Wel, wel, daar hebt ge goed aan gedaan, dat ge vanavond zijt meegekomen, om de samenkomst bij te wonen,” zei hij opgewekt, „ik ben blij u te zien. Gaat zitten en vertelt mij eens, hoe het u gaat en wie ge wel zijt.”

Al sprekende had de dominee een paar stoelen bij de tafel geschoven en nam daarna ook zelf daarbij plaats.

Gaarne maakten de Emersons van zoo'n vriendelijk aanbod gebruik, ze zetten zich neer en zagen den ouden heer vragend aan. Hoewel deze een ernstigen onderzoekenden blik op hen richtte, lag daar tegelijkertijd zooveel vriendelijk medelijden in, dat hun vertrouwen onmiddellijk gewonnen werd.

In weinig woorden, die juist door hun soberheid te meer indruk maakten, vertelde Emerson nu, hoe het gekomen was, dat zij thans in deze omstandigheden verkeerden. Toen hij aan het verdwijnen van hun kind gekomen was, kwam er een brok in zijn keel en was het hem bijna onmogelijk om verder te gaan.

Onbeweeglijk zat de oude heer te luisteren, maar men kon aan zijn vochtig wordende oogen wel zien, hoe het verhaal hem ontroerde. Toen Emerson geëindigd was, bleef de oude heer nog eenige oogenblikken voor zich heen staren, zonder te spreken. Daarna hief hij het hoofd op en zei op rustigen toon: „Dat is een nieuwe schakel, waarmee God u aan Zich verbinden wil. Hij nam het lam weg, opdat het schaap Hem volgen zou. Want ook in het wegraken van uw kind moeten wij Gods hand zien. Uw dochtertje stierf en dat was het eerste middel, dat God gebruikte, om u tot Zich te trekken, maar daar hebt ge geen acht op geslagen, is het wel? Hebt ge wel ingezien, dat God u deze smart zond, opdat ge daardoor het hart naar Hem zoudt wenden?”

Op Emersons fluisterend uitgesproken ontkenning ging de dominee voort: „Daarom geeft God nu deze schakel, om u aan Hem te verbinden. Het is nu, denk ik, Zijn bedoeling, dat deze nieuwe ellende u er toe zal brengen uw hulp bij Hem te zoeken, nu alle menschenlijke pogingen om uw kind terug te vinden hebben gefaald. En wees er zeker van, dat zoo ge met al uw bezwaren rustig tot God gaat, Hij u helpen zal. Bidt Hem, dat Hij Zich over uw kind ontferme, waar het ook mag wezen en dan zal het veilig zijn.”

„Wij wisten zoo weinig van God af,” zei Emerson zuchtend.

„Zoo weinig van God af,” herhaalde de grijsaard medelijdend. „Arme zielen, dan hebt ge tot dusver geen houvast gehad in uw moeitevol leven. Maar van nu aan zal dat anders worden. Gij kent Hem nu genoeg, om met al uw nooden tot Hem te gaan en wij willen nu dadelijk te zamen Zijn zegen vragen. Hij zal Zich dan aan u doen kennen, als de God van genade en ontferming, die dezen avond uw schreden hierheen geleid heeft, omdat Hijzelf u wat te zeggen had.”

Nu knielden allen neder en de dominee sprak een gebed uit, zoo innig vertrouwend, dat John en Hanna zich duidelijk bewust werden van de tegenwoordigheid van Hem, die gezegd heeft: „Waar twee of drie te zamen zijn in Mijnen naam, daar ben Ik in het midden van hen.”

XXVI.

NIET MEER DAKLOOS.

Den nacht, die volgde op hun bezoek aan de Evangelisatie-samenkomst, brachten Emerson en zijn vrouw niet meer onder den blooten hemel door.

De oude dominee bewoonde aan den rivierkant der stad een lief, landelijk huis, dat aan de achterzijde begrensd werd door een goed onderhouden bloemtuin. Aan het einde daarvan stond een flink tuinhuis, dat van binnen heel degelijk was ingericht. Er was zelfs een flinke haard in, waarin op late herfstdagen menig keer een knappend vuurtje werd aangelegd, als de oude heer er op mooie namiddagen een rustig uurtje doorbracht. Dan was hij meestal vergezeld van zijn eenige kleindochter, met wie hij samenwoonde en die niemand anders was dan de jonge dame, die Emerson en zijn vrouw van de straat had meege-
nomen naar de samenkomst.

Na zijn gebed had de dominee een fluisterend gesprek gehad met zijn kleindochter over de vraag, wat er nu met de arme Emersons moest gebeuren. Hen opnieuw de straat opsturen in dit late uur zou onmenschelijk zijn en hen in staat stellen om ergens logies te nemen zou eigenlijk ook nog een zekere onbarmhartigheid zijn. Hierover waren grootvader en kleindochter het eens.

„En als wij de stumperds voor vannacht althans eens onderbrachten in ons tuinhuis, grootvader!”

opperde Ethel levendig, „we kunnen dan morgenochtend zien, hoe we verder moeten handelen en uitzien naar een ander onderdak.”

„Zou dat kunnen?” was de peinzend geuite vraag.

„O ja, grootvader, best! Grete zal wel gauw een vuurtje willen aanleggen, want er liggen nog wel wat houtblokken in het schuurtje er naast. En op den zolder in de groote dekenkist hebben we nog beddegoed genoeg om ze lekker te laten liggen. Toe, laat u Grete en mij dat eens mooi in orde maken. Een bed op den vloer in een verwarmd vertrek is toch altijd nog beter, dan onder den blooten hemel slapen.”

„Goed hoor, goed, mijn kind. Ga je gang maar,” zei de grijsaard nu, terwijl hij zijn geliefd kleinkind goedkeurend op den schouder klopte. „Ze kunnen toch ook niet weggestuurd worden en ze hebben onze stoffelijke hulp al evenzeer noodig als de geestelijke.”

Nu wendde hij zich tot de Emersons, die bescheiden op eenigen afstand stonden te wachten. Hij had wel opgemerkt, dat deze menschen, hoewel ze er zeer arm en haveloos uitzagen, toch niet tot die soort armen behoorden, voor wie water en zeep onbekende dingen zijn. Behalve de zindelijkheid had John Emerson nog iets over zich, waardoor men het hem dadelijk aanzag, dat hij niet altijd in dezen toestand had verkeerd.

De moede zwervers stapten nu met den dominee en zijn kleindochter in een rijtuig, dat stond te wachten,

om hem naar de woning aan de rivier te brengen. Na een langen rit, hield men eindelijk stil voor de vriendelijk uitziende woning. Nauwelijks had de dominee den sleutel in het slot gestoken, of men hoorde binnen een vroolijk en luidruchtig honden-geblaf.

Een kalme stem vermaande: „Stil Black, stil, daar is goed volk.”

Maar de hond was in het geheel niet tot bedaren te brengen en Grete werd al gauw gewaar, wat de oorzaak van zijn onrust was. De hond begroette met vroolijk geblaf zijn meester en meesteres en bleef toen grommend voor de anderen staan. Ethel vlijde nu liefkoozend zijn kop tegen zich aan en zei: „Goed volk, mijn beestje, goed volk. Koest maar, hoor, koest, Black.”

Nu was de hond weldra rustig en bepaalde zich er toe om af en toe zijn tanden aan Emerson te laten zien.

Intusschen was er een levendig gesprek gevoerd tusschen den ouden heer, Ethel en de dienstbode over de inrichting van het tuinhuis voor den nacht. Grete had weldra verklaard, dat het plan best klaar te spelen was. „Alles beter, dan slapen in de open lucht,” had ze gezegd. Ze kende haar meester en zijn kleindochter en ze wist, in Wiens voetstappen die traden. Ze kende ook het woord van Jezus: „Dan zal Ik zeggen: Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd,” en daarom wilde zij ook gaarne medewerken, voor zoover haar positie dit toeliet, om deze arme zwervers te ontvangen.

Ze mopperde dan ook in het geheel niet, toen ze naar het donkere tuinhuis moest, om daar het vuur aan te maken. Toen ze hiermee klaar was, begaf zij zich met haar jonge meesteres naar boven, bracht van daar dekens en een matras mee en liep net zoolang heen en weer, tot Ethel zeide, dat er nu werkelijk niets meer aan ontbrak.

Nu spoedde zij zich weer naar de keuken, want ze vermoedde wel, dat een warm hapje lang niet onwelkom zou zijn aan de arme zwervers. Het duurde dan ook niet lang, of dezen zaten in de gezellige keuken zich lekker te goed te doen. Toen beiden en ook het kindje geheel verzadigd waren, ging Grete hen voor naar hun nieuw verblijf.

Hoe verwonderd zagen ze er van op, dat dit in zoo korten tijd zoo keurig in orde was gemaakt. Er ontbrak niets aan. Het theeblad stond, van alles voorzien, klaar om den volgenden morgen thee te zetten en bij den haard stond een ketel water. In de aangrenzende schuur was een pomp om zich aan te wasschen en vonden zij handdoeken en zeep. Ook lag er voor John een jas klaar, die, hoewel niet nieuw, toch nog heel en netjes was. Voor Hanna waren er ook allerlei nette kleedingstukken klaargelegd.

Ethel en Grete braken den stroom van dankbetuigingen af, door te zeggen, dat de gasten nu moesten gaan slapen, want dat ze wel heel vermoeid zouden zijn.

Zelf ook dankbaar keerden de twee vrouwen naar huis terug, waar ze den ouden heer nog op vonden in zijn makkelijken stoel. Hij rustte onder het genot

van een pijp en een kop koffie uit van de vermoeienissen van dien avond en liet al de gebeurtenissen nog eens aan zijn geest voorbijgaan.

Toen Ethel eenigen tijd later in haar bed lag, fluisterde zij half sluimerend nog: „Niet dakloos meer, zooals Gij, Heere Jezus, geen plaats hadt, om Uw hoofd neder te leggen.”

XXVII.

GEHEELE OMWENTELING.

En nu begon voor Emerson en zijn vrouw de dageraad te lichten van een nieuw leven in tweeeërlei zin.

Voor dat zij zich onder het beschermend dak ter ruste begaven bogen zij voor het eerst in hun leven te zamen hun knieën en stortten hun hart uit voor Hem, die in Zijn Heilig Woord zegt, dat Hij een Hoorder der gebeden is. Al hun nooden, alles, wat hen den laatsten tijd bezwaard had, droegen zij aan God op, biddende of Hij, de Almachtige, uitkomst wilde geven en hun Maxje aanbevelende in de trouwe zorg van den Hemelschen Vader.

Toen zij van hun knieën oprezen, was in hun harten nog wel het groote verdriet om hun verdwaalde kind, maar de bitterheid daarover was geweken.

Daarna legden zij zich neder in het door vriendelijke handen gespreide bed en lang nog lag John voor zich uit te staren in het flauwe maanlicht en vloeide zijn

hart over van dankbaarheid voor al de liefde, die hij met de zijnen dezen avond had ondervonden.

Met deze gedachten sliep hij in en ontwaakte hij ook den volgenden morgen. Hanna lag reeds met geopende oogen naast hem en het kleintje sliep nog gerust, dank zij het voedzame maal van den vorigen avond.

Fluisterend zei Hanna: „O John, het is dus geen droom! Ik moest bij het wakker worden telkens om me heen zien, want ik kon haast niet gelooven, dat er werkelijk zoo'n groote verandering met ons heeft plaats gegrepen.”

„En God zij dank, het is toch zoo,” antwoordde John aangedaan. „En niet alleen uiterlijk is er veel veranderd, innerlijk zullen wij ook een nieuw leven beginnen. En bij dit alles denk ik nu natuurlijk het eerst aan onzen vriend Grey. Ook aan hem moet de boodschap der Goddelijke liefde gebracht worden, die ons zoo gelukkig gemaakt heeft.”

„Zou deze dominee ook niet eens met Grey willen praten? Die goede Grey, die ons in den nood zoo trouw heeft terzijde gestaan!”

„We moeten het straks maar eens aan hem vragen.”

Het kleintje werd wakker en de tranen schoten Hanna in de oogen, toen ze zag, hoeveel goed het lekkere bed en de goede voeding ook aan het kindje hadden gedaan. Het werd niet, zooals andere dagen, kreunend en woelend wakker, maar toen de kleine kijkertjes opengingen, lachte het de moeder vriendelijk toe.

Nu repte Hanna zich om haar kindje wat melk en brood te geven, wat ook al klaar stond. Terwijl de vader, voor het eerst na vele, vele weken wat speelde met het jongetje, zette Hanna thee en nadat ze die gebruikt hadden, kleedden zij zich netjes aan en wachtten af, dat men hen zou komen roepen. Het duurde niet lang, of Grete kwam en, na een hartelijken morgengroet, nodigde zij de Emersons uit met haar mee te gaan naar het huis.

Hier wachtte hen een eenvoudig, maar voedzaam ontbijt, waarna de dominee eens met hen praten wilde.

Tot hun verbazing en blijdschap hoorden John en Hanna nu, dat deze niet van plan was hen nu los te laten, maar dat hij met Gods hulp zou trachten John aan werk te helpen. Voorloopig konden ze het tuinhuis blijven bewonen, totdat de dominee er in geslaagd zou zijn een geschikt huisje voor hen te vinden.

Toen John zijn grooten dank daarvoor had betuigd, kwam hij bij den dominee met zijn vraag voor den dag betreffende Grey.

„Ik wil niet onbescheiden zijn, dominee,” zei hij, „maar u hebt ons met uw preek en met uw goede woorden gisteren zoo verkwikt en daarom zou ik zoo graag willen, dat u ook eens sprak met een vriend van ons. Hij is zulk een beste kerel, hij is in den nood voor ons zóó goed geweest en hij deelde altijd, wat hij bezat met ons, dat wij nu ook hem deelgenoot willen maken van ons groote geluk. Hij kent God ook niet, want ons soort menschen komt in geen kerk, maar hij moet Hem leeren kennen, opdat zijn leven

een even groote verandering onderga als het onze.”

„Wel Emerson, ik ben blij, dat je dit voor je vriend vraagt. Dat is het allerbeste, wat wij voor hem zoeken kunnen. Wacht er nu maar niet te lang mee, maar ga hem zoo gauw mogelijk opzoeken om hem eens bij mij te brengen.”

Er werd nu besloten, dat John daartoe den volgenden morgen naar het dok zou gaan en hij deed er zichzelf de gelofte bij, dat Grey niet meer dakloos zou zijn, als hij zelf weer een huisje bewoonde.

Hanna verrichtte nu wat keukenarbeid voor Grete en John maakte zich verdienstelijk door het doen van eenige boodschappen.

Toen Grey den volgenden morgen kwam, maakte hij zoo'n gunstigen indruk op den dominee, dat deze besloot ook hem de helpende hand toe te steken.

Dominee Smith, die reeds jaren het ambt in zijn vollen omvang had neergelegd, was daarom nog niet werkeloos. Hij arbeidde op eigen gelegenheid voort in een arme stadswijk, waar hij een eigen gebouwtje had gesticht, om zodoende de zielen te bereiken, die in een kerk niet bereikt konden worden.

Ethel, de eenige kleindochter, die hij bezat, een wees, die hij reeds in haar prille jeugd tot zich had genomen, gaf haar jonge krachten aan dat gedeelte van het werk, dat te zwaar werd voor den ouden man. Zij bezocht de allerarmste gezinnen, haalde de verst weggedrevenen uit de stegen en straatjes en bracht ze onder de beademing van Gods woord.

Maar niet alleen naar de ziel, ook naar het lichaam

werden ze voortgeholpen en werd er in hun ellende en nood voorzien.

Dominee Smith bezat een groote schare van vrienden en bekenden, die den ouden leeraar nog van vroeger aanhingen en die, zijn arbeid kennende, hem daar graag geldelijk bij steunden.

Toen er een huisje voor de Emersons gevonden was, waarin ook voor Grey een kamertje beschikbaar was, achtte dominee Smith het zijn roeping om de beide mannen aan werk te helpen, zoodat zij op fatsoenlijke wijze in hun onderhoud zouden kunnen voorzien.

Dit was echter in de moeilijke tijdsomstandigheden gansch geen gemakkelijke taak. De grijsaard peinsde en liet al zijn vrienden aan zijn gedachten voorbijgaan. Wie zou hem nu kunnen helpen? Geld kon hij van menigeen krijgen, maar werk, wie zou dat kunnen verschaffen?

Voor Grey wist hij eerst iets te vragen. Een zijner vrienden had namelijk een groot magazijn en zou den trouwen kerel misschien als loopknecht kunnen gebruiken.

„Dat zal wel lukken,” zei de oude dominee glimlachend in zichzelf. „Maar Emerson?”

Nog eenige oogenblikken dacht hij in stilte na, toen kwam de tevreden glimlach weer te voorschijn en opstaande zei hij: „Zoo God wil, ben jij ook klaar, vriend Emerson.”

XXVIII.

TWEE ARBEIDERS IN DEN WIJNGAARD.

Een heldere middagzon had de mist, die dien morgen als een sluier over de stad had gehangen, doen wegtrekken en scheen thans vroolijk in de studeerkamer van notaris Wilson.

Twee heeren zaten tegenover elkaar aan het groote schrijfbureau, dat beladen was met gewichtige stukken. In den eenen herkennen wij dominee Smith, de andere is de notaris zelf.

„Ik ben blij je weer eens te zien,” sprak deze, terwijl hij dominee Smith een sigaar aanbod. „En wien heb je nu weer onder je hoede genomen? Want dat er weer iemand is, dien je vooruit wilt helpen, dat begreep ik al dadelijk. En ik kan je misschien van dienst zijn daarbij?”

Nu vertelde dominee Smith de geschiedenis van John Emerson en vroeg den notaris, of hij misschien voor dezen een plaatsje op zijn kantoor had.

Het gelaat van den notaris stond heel ernstig. „Ik wil je graag van dienst zijn, Fred,” zei hij, „en ik heb ook wel groot medelijden met dat zwaar beproefde gezin, maar kun je mij instaan voor 's mans eerlijkheid? Ik zou wel iemand kunnen plaatsens. Natuurlijk voor het allereenvoudigste werk en voorloopig tegen een klein salaris, maar ik moet er op aan kunnen, dat de man betrouwbaar is.”

„Ik geloof, dat ik daar wel voor kan instaan,” zei

dominee Smith peinzend, „niet dat ik hem al zoo lang ken, maar ik weet, dat hij een Christen is.”
„Toch niet slechts een naam-Christen?”

„Neen, dat zeker niet, want hij kent den Heere Jezus slechts sedert korten tijd, maar zijn heele hart gaat naar Hem uit. Thans wil hij niets liever, dan alles in zijn leven biddend aan Hem opdragen, Dien hij

heeft leeren kennen als zijn Verlosser. Is dat je niet genoeg, Harold?"

"En hoe kwam het, dat hij nú zijn Heiland en Verlosser leerde kennen?"

"Ik was in Gods hand het middel om die arme menschen bekend te maken met den eenigen weg tot waarachtig geluk," zei dominee Smith nederig. "O Harold, wat is het toch heerlijk, dat wij beiden arbeiders mogen zijn in Gods wijngaard. Wij hebben beiden een taak van God gekregen, en wij moeten slechts luisteren naar datgene, waar God ons toe roept."

"Je hebt gelijk, mijn beste vriend," riep de notaris bewogen uit. "Ik zie, dat het ook nu God zelf is, die mij roept en daarom wil ik niet langer aarzelen om aan den oproep gehoor te geven, de uitkomst is voor rekening van mijn Heer en Meester. Zend den man morgenochtend om negen uur bij mij en ik zal hem in mijn dienst nemen als kantoorbediende. Maakt hij het goed, dan kan hij opklimmen en een goede positie krijgen."

De dominee reikte zijn vriend de hand, die deze met warmte drukte.

"Wij zijn oud, gij en ik, Harold. De laatste mijlpaal is al in het zicht. Wee ons, wanneer wij, in het gericht gekomen, ontrouwe dienstknechten zouden bevonden worden, wij, arbeiders in den Wijngaard van onzen Goddelijken Meester," sprak dominee Smith plechtig en de notaris knikte toestemmend. Hij trok een lade van zijn bureau open en nam er een bankbiljet uit.

„Neem dit, Fred,” zei hij, „voor je moeilijk en schoon werk. Verzuim niet, wanneer je hulp mocht noodig hebben, te denken aan je ouden vriend. Zoolang God mij in staat stelt met mijn geld anderen van dienst te zijn, zal ik dit dankbaar doen. Dankbaar, omdat ook ik op deze wijze in staat gesteld word om een arbeider te zijn in den Wijngaard des Heeren.”

De twee oude studievrienden namen hartelijk afscheid en dominee Smith spoedde zich naar Emersons woning om hemzelf met het goede nieuws in kennis te stellen.

XXIX.

ALTIJD WERKZAAM.

Het ging goed met Emerson op het kantoor van notaris Wilson.

Hij bekleedde daar een der laagste plaatsen, maar wat maakte dat uit! Hij deed trouw zijn plicht, was stipt eerlijk en volbracht met vreugde zijn dagtaak.

Wanneer hij des avonds thuis kwam, wachtte Hanna hem op in de nu nog wel zeer sober gemeubelde huiskamer, maar waar alles toch zindelijk en gezellig was. De tafel was dan gedekt en het eten kon zoo opgediend worden. Maar meestal moesten ze hiermede nog even op hun kostganger wachten, want Grey, die de betrekking als loopknecht gekregen had, bewoonde niet alleen een kamertje van hun huisje, maar hij was ook bij de Emersons in den kost.

John speelde dan wat met het kindje, dat nu al aardig begon te loopen en Hanna en hij vertelden elkaar hun wedervaren van dien dag.

Er zou in waarheid niets ontbroken hebben aan hun geluk, wanneer niet in al dien zonneschijn de schaduw was gevallen van het verdriet over het verdwijnen van hun lieven Max.

En al hadden én John én Hanna de zaak in Gods handen gegeven, ze konden niet nalaten te hopen, dat hun kind nog eenmaal met hen vereenigd zou worden en leden nog steeds onder het gemis.

Het gebeurde dikwijls, als er bijzonder prettige dingen waren, als het kleintje nieuwe vorderingen maakte in het loopen of praten, of als John opslag had gekregen en ze een nieuw meubeltje hadden gekocht, dat Hanna zeide: „Was Max er nu maar om mee te genieten!”

Deze woorden vonden weerklank in de harten der beide mannen, want ook zij dachten in zulke oogenblikken altijd hetzelfde.

En met vernieuwden moed zetten die beiden dan hun pogingen voort om het kind te vinden. Steeds was dit echter zonder resultaat, natuurlijk. John ging zelfs telkens kijken naar de lijken der personen, die in de rivier verdronken waren, maar ook daar had hij zijn kind nog niet bij gezien.

Zoo bleven zij hopen en bidden!

Het wilde er, vooral bij den vader, maar niet in, dat Max gestorven zou zijn en altijd keek hij op de straten uit, of hij zijn lieveling niet zag. Weinig ver-

moedden de ouders en Grey, hoe het kind, onder de beste omstandigheden, dicht bij hen was.

Er waren nog anderen, die hun best deden Maxje bij zijn ouders terug te brengen. De oude dominee Smith en zijn kleindochter stelden in stilte alles in het werk om een spoor te vinden, maar zij spraken daar niet over, om niet telkens genoodzaakt te zijn de ouders teleur te stellen.

De dominee was begonnen persoonlijk naar het politiebureau te gaan, omdat hij vreesde, dat men daar indertijd niet genoeg aandacht had geschonken aan de navraag van de slechtgekleede, armelijk uitziende ouders.

Toen men hem daar, na informatie aan al de hulpbureaux, moest teleurstellen, peinsde hij op een ander middel.

En ook Ethel zag haar pogen niet bekroond. Zij had namelijk in alle gezinnen, waar zij kwam, altijd gevraagd, of men daar ook een jongetje kende, dat Max Emerson heette, want zij achtte het gansch niet onwaarschijnlijk, dat het zwervende ventje in aanbaking zou zijn gekomen met een van haar kleine beschermelingen. Maar ook dit had natuurlijk geenerlei spoor opgeleverd.

„Kindlief,” zei dominee Smith op zekeren avond, „ik heb een nieuw plan. Ik zal in alle volkskranten een advertentie plaatsen van Maxjes vermissing en een belooning toezeggen aan hem of haar, die eenige inlichting kan verschaffen omtrent de tegenwoordige verblijfplaats van het kind. We plaatsen er dan zijn

volledig signalement bij en wie weet, wat we bereiken. Wat denk je daarvan, Ethel?"

„Och grootvader, ik weet niet, of dit wel veel zal opleveren. Als Maxje bij menschen ingelooopen is, die hem toen gehouden hebben, waarom zouden ze hem dan nu wel terugbrengen, als ze de advertentie lezen?"

„In de eerste plaats kon de belooning ze daartoe brengen en ook is het niet onmogelijk, dat hij bij menschen is, die niet vermoeden, dat het kind een liefhebbenden vader en moeder heeft."

„O grootvader, als u er eenige hoop op hebt, laten we het dan gauw doen. Wat zou het toch heerlijk zijn, als we de Emersons nog eens met hun kind vereenigd konden zien!"

„Wel heb ik van mijn leven!" riep de dienstbode van den bakker uit, dezelfde, die Maxje op den morgen van zijn wegloopen een boterham had gegeven, terwijl ze een oude krant op de tafel uitspreidde. „Daar lees ik me in die krant een oproep naar een verdwenen jongetje, dat Max Emerson heet. Maar dat kind heb ik hier aan den winkel gezien en ik heb hem zelf een stuk brood gegeven! 't Was 's morgens om een uur of acht, toen ik den winkel aan het doen was. Hij keek zoo hongerig naar binnen en toen gaf ik hem het brood en vroeg, hoe hij heette. Hij zei, dat zijn naam Max was en dat hij naar een dominee moest, die zijn vader en moeder zou helpen."

„Laat eens zien die advertentie," zei de bakkersvrouw naderbijkomend. „Ja, ja, daar staat het: „Max

Emerson." Maar weet jij nu ook nog, dat hij Emerson heette?"

„Neen, daar herinner ik mij niets meer van, maar 't was net zoo'n jongetje, als hier beschreven wordt. Ik zie hem nog voor mij met zijn groote, donkere oogen en bruin, krullend haar. Maar och heden, wat is het al lang geleden, dat hij hier voorbijkwam! Ik begrijp niet, dat er nu pas een advertentie in de krant staat."

„Misschien is hij toen wel weer bij zijn ouders teruggekomen en nu pas weer weggeraakt," veronderstelde de juffrouw.

„Zulke jongens zwerven altijd op straat. Maar als je denkt, dat het hetzelfde jongetje is, kun je je altijd in verbinding stellen met dengene, die de advertentie geplaatst heeft. Wiens naam staat er onder?"

„Kijk, het is waarlijk een dominee. Lees u maar. Dominee Smith staat er duidelijk onder. Misschien is dat wel de dominee, naar wien hij toen toeging en heeft deze hem nu uit het oog verloren."

„Weet je, wat je doen moet, Peggy? Je moet

morgenochtend maar vlug met je werk voortmaken en dan zoo gauw mogelijk naar dien dominee Smith gaan. Het is zelfs met de autobus een heel eind, maar het moet maar. Ik zal 't wel betalen, want we mogen niet achterhouden, wat we kunnen mededeelen, al is het niet veel. Misschien hangt er het wedervinden van een kind van af. Ja, ja, je moet zelf moeder wezen om te weten wat dat is."

Nog eenigen tijd werd in het gezin van den bakker de zaak besproken en allen waren het er over eens, dat het heel best mogelijk was, dat Peggy's aanwijzing het spoor zou opleveren, waarlangs de jongen gevonden zou worden.

Peggy popelde dan ook van verlangen, om bij dominee Smith haar ervaring met het kleine Maxje mede te deelen.

XXX.

EEN GROOTE VERRASSING.

Toen Peggy den middag van den volgenden dag zich bij dominee Smith aanmeldde, met de boodschap, dat zij kwam in verband met de advertentie omtrent het vermiste jongetje, werd zij dadelijk tot den dominee toegelaten.

Met groote belangstelling luisterde deze naar wat het meisje hem mededeelde omtrent haar ontmoeting met het jongetje, dat op weg was om een predikant te zoeken, die zijn ouders helpen zou.

Heel sterk rees dadelijk het vermoeden bij hem op, dat die kleine Max dezelfde was, waarnaar al zoo lang gezocht werd.

„Maar wat ter wereld moest dat kind dan toch bij een predikant doen?” vroeg dominee Smith. „De Emersons hadden hun Maxje niet met zoo'n boodschap uitgestuurd.”

Maar Peggy kon hierop geen antwoord geven.

Even dacht de oude heer na en herinnerde zich toen, dat de Emersons hem verteld hadden, dat Max op denzelfden dag was weggeraakt, waarop zij uit hun huis zouden worden gezet. Misschien was de kleine jongen op eigen gelegenheid bij een dominee hulp gaan zoeken. Als hij echter zijn doel bereikt had, zou hij toch ongetwijfeld weer thuis zijn gebracht. Maar de ouders waren dadelijk aan het zwerven gegaan, misschien had men ze niet kunnen bereiken, misschien . . .

In ieder geval wilde dominee Smith nu in de kerkelijke bladen denzelfden oproep plaatsen, dien hij in de andere kranten had gezet.

„En jij hebt dus dat arme jongetje dien morgen wat te eten gegeven?” vroeg hij nu vriendelijk aan Peggy.

„Ik deed het niet van mijzelf,” antwoordde het meisje blozend, „maar ik mag van den baas altijd het oude brood geven, aan wien ik denk, dat er groote behoefte aan heeft. En 't was zoo'n lief jongetje! En hij zag er zoo arm en hongerig uit!”

„Zou je het dan ook gedaan hebben, als je niet anders had gehad, dan je eigen boterham?”

Peggy knikte beslist van ja.

„Zoo wie een van deze kleinen alleenlijk een beker koud water geeft, hij zal zijn loon geenszins verliezen,” zei de dominee plechtig. „Weet je wel, wie het was, die eenmaal deze woorden sprak?”

Peggy wist het en tranen vulden haar oogen bij de herinnering aan dat Goddelijk woord.

„Wie weet, mijn kind, welk loon de Heiland voor u aan deze kleine liefdedaad verbonden heeft.”

„Als mijn aanwijzing maar mag leiden tot het vinden van het kind, zal dat mijn loon misschien wel zijn,” zei Peggy.

„Dat zou werkelijk een heerlijk loon zijn. Een loon, dat niet voor je weggelegd zou zijn, als je den jongen zonder meer had weggestuurd. Ik dank je al vast voor je aanwijzingen en zoodra ik iets meer weet, zal ik er je mede in kennis stellen.”

Na haar naam en adres opgegeven te hebben, vertrok Peggy met een vreugdevol hart naar huis, waar haar juffrouw haar komst met belangstelling afwachtte.

Nog dienzelfden dag zond dominee Smith de advertentie weg, die hij geplaatst wenschte te krijgen.

Eenige dagen verliepen in groote spanning, toen er zich op zekeren avond een bezoeker liet aandienen.

„Dominee, daar is iemand om u te spreken,” zei Grete, terwijl ze het visitekaartje van den bezoeker overreikte.

„Ds. Donald” luidde de naam, die daar op stond en, zoodra de oude heer dezen naam gelezen had, stond hij ontroerd van zijn stoel op.

„Laat dien heer onmiddellijk hier komen, Grete,” zei hij, „hij brengt ons misschien wel goed nieuws.”

Nu trad dominee Donald binnen en werd hartelijk begroet door zijn bejaarden collega en door Ethel, die al even belangstellend was als haar grootvader.

Dadelijk bemerkten die beiden, dat de bezoeker tegenover hen zeer zenuwachtig was.

„Ik kom om u inlichtingen te verstrekken omtrent het vermiste jongetje Max Emerson,” zei hij met trillende stem. „Het ventje is, om u maar dadelijk het voornaamste te zeggen, reeds bijna een half jaar bij ons in huis.”

„Bij u in huis?” herhaalden dominee Smith en Ethel verbaasd.

Nu vertelde dominee Donald, hoe de toedracht der zaak was en dat hij achteraf had begrepen, dat zijn brief met de aangifte voor het politiebureau daar nooit terechtgekomen was.

„’t Valt ons, en vooral mijn vrouw, nu zeer zwaar van het kind te moeten scheiden,” zoo eindigde hij, „maar wij zien toch wel in, dat dit nu onze plicht is.”

Hij vertelde nog, dat Max zoo’n lief jongetje was en dat zij hem al geheel als hun eigen kind waren gaan beschouwen. Daarna werd besproken, hoe men het kind bij de ouders brengen zou en men kwam tot het besluit, dat dit bij dominee Smith aan huis gebeuren zou. Allen zouden er getuige van zijn en ook Peggy zou uitgenoodigd worden. Zij zou aan de Emersons vertellen van haar ontmoeting met Max, daarna zouden dominee Donald en zijn vrouw komen,

en zeggen dat ook zij Max hadden gezien en dan zou het jongetje zelf komen.

Met gemengde gevoelens ging dominee Donald daarop naar huis. Hoe vreeselijk zou het zijn nu hun lief pleegkind weer te moeten missen! Hij zag er tegen op, dit zoo dadelijk aan zijn vrouw te moeten zeggen. Maar . . . als hij dacht aan de vreugde der ouders, die zoo lang in angst en vrees hadden verkeerd, dan werd zijn hart om hunnentwil met groote blijdschap vervuld.

XXXI.

DE VASTE WONING.

Den volgenden morgen ontving Peggy met de eerste post een briefje van dominee Smith, waarin hij haar verzocht om dien middag bij hem te komen, met betrekking tot een nieuw spoor van den kleinen Max. Dadelijk gaf de bakkersvrouw haar toestemming en Peggy ging er al heel vroeg op uit.

Zij werd in de zijkamer gelaten, om binnengeropen te worden, zoodra dominee Smith dit noodig achtte.

Ook de Emersons hadden een uitnoodiging ontvangen en, daar er ook bij vermeld was, dat het een spoor van Max betrof, waren ook zij al zeer vroeg aanwezig. Notaris Wilson had, op een wenk van dominee Smith, aan John, tot diens groote verbazing, dien middag vrijaf gegeven.

De laatsten, die aankwamen, waren dominee en mevrouw Donald met Max. Het kostte heel wat moeite om den jongen zonder spreken naar de zijkamer te laten gaan, maar zijn stem zou natuurlijk alles aan de ouders verraden hebben.

In de zijkamer bleef hij verwonderd voor Peggy staan. Even dacht hij na, toen zei hij, haar zijn hand toestekende: „Ik ken je wel. Je woont in den bakkerswinkel bij de kerk. En je zei nog, dat ik terug moest komen, maar ik ben bij „mammy“ gebleven.”

Hij vlijde zich nu tegen mevrouw Donald aan en babbelde verder: „Ik heb Dan toen ook nog gezien, maar Dan is nu dood. Hij is nu in den hemel en daar heeft hij nooit honger of pijn meer.”

Hij praatte nog wat met Peggy en het bleek, dat hij zich alles van dien morgen nog zeer goed herinnerde.

In dienzelfden tijd bereidde dominee Smith in de andere kamer Emerson en zijn vrouw voor op het groote nieuws.

„Er is eenig bericht ingekomen over uw kleinen Max,” zei de grijsaard langzaam en toen hij bemerkte, hoe Hanna verbleekte, voegde hij er haastig aan toe: „Maak u maar niet ongerust, want het is geen slechte tijding, die ik heb mede te deelen. Hij is namelijk op den morgen van zijn verdwijnen in een bakkerswinkel gezien, waar het dienstmeisje hem brood heeft gegeven.”

„Hoe kwam het kind daar?” vroeg John in groote spanning.

„Hij vertelde aan het meisje, dat hij op weg was

naar een dominee, die zijn ouders helpen moest. Kunt u begrijpen, wat hij daarmee bedoeld heeft?"

„Naar een dominee, die ons moest helpen?" zei Hanna verwonderd, maar John begreep nu ineens alles. Hij herinnerde zich het gesprek, dat hij den laatsten avond in hun vorig huis met Hanna gevoerd had en begreep, dat Max alles gehoord had. De kleine jongen was toen op hulp uitgegaan, daar zijn vader gezegd had er geen tijd voor te hebben.

„Zoudt ge graag het meisje eens ontmoeten, dat Maxje dien morgen een ontbijt heeft verschaft?" vroeg dominee Smith.

Natuurlijk stemden de ouders hierin gretig toe.

Nu ging Ethel Peggy halen, die al heel gauw met de Emersons in druk gesprek was en hun alles vertelde van haar ontmoeting met Max.

„En," eindigde zij, „ik meen te weten, dat hij dien dominee gevonden heeft ook."

„Hoe weet je dat?" riepen John en Hanna tegelijk uit.

„Ik heb ze beiden zelf gesproken," zei Peggy opgetogen, „uw Maxje is bij hen in huis gebleven en ze zijn o, zoo goed voor hem geweest!"

Nu was het oogenblik gekomen, dat dominee Smith geschikt achtte om het verloren kind in de armen zijner ouders terug te voeren. Ethel gaf het afgesproken teeken, door op de electriche schel te drukken en daar verscheen op den drempel de lang verloren schat en stortte zich met een vreugdekreet in de armen zijner ouders.

Nauwelijks herkenden de overgelukkige vader en

moeder in dat blozende, keuriggekleede ventje hun eertijds zoo bleeken, haveloozen lieveling. Maar hij lette niet op hun uiterlijke verandering en het was, of hij maar even weg was geweest.

„Vader,” zei hij, „ik heb dien sleutel niet kunnen krijgen, dien u zoo graag hebben wou. Maar weet u, wat Mammy zegt? Dat God den sleutel van de vaste woningen in den Hemel nog een poosje bewaart. Maar later gaan wij er allemaal heen, en dan mogen wij er altijd blijven en Dan is er nu al heengegaan.”

„Ja, daar hopen wij allen eens heen te gaan,” zei Emerson plechtig en opstaande vervolgde hij tot de beide predikanten: „Nu zie ik duidelijk in, hoe ik hier dakloos worden moest, en dit het middel was, waardoor God de Heere mij leiden wilde op den weg naar die andere woning daarboven, de woning in Zijn eeuwig Vaderhuis. De woning, die ik anders nimmer zou gevonden hebben. Gedankt en geprezen zij Zijn Heilige naam.”

Men bleef nog een poosje bij elkaar en sprak over Gods wondere wegen met Zijn kinderen. Maar al heel gauw vroeg Max aan mevrouw Donald: „Gaan we nu naar huis, Mammy?”

Dat was een moeilijk oogenblik voor haar, maar zij liet haar inwendige smart niet blijken en zei opgewekt: „Maxje gaat nu met vader en moeder mee naar broertje en oom Grey.”

Even weifelde het jongetje: hij had zich in de afgelopen maanden zeer aan zijn pleegouders gehecht, maar de belofte, dat hij den volgenden Zondag den

geheelen dag naar de pastorie mocht, deed hem gehoorzaam tusschen vader en moeder mee naar huis gaan.

Nu gevoelden de Emersons zich volmaakt gelukkig en allen verblijdden zich met hen. Peggy bezocht hen na de eerste kennismaking nog dikwijls en was een gaarne geziene gast in het kleine huisje, terwille van haar vriendelijkheid, aan hun dwalend kind bewezen.

Dominee Donald en zijn vrouw werden in hooge eere gehouden en besloten van hun kant de handen nog niet van Max af te trekken. Het bleek al heel gauw, dat hij bijzonder schrander was en daarom stelden zij voor hem later op hun kosten voor dominee te laten studeeren.

Als hij bij hen gebleven was, zoo redeneerden ze, zouden ze ook zijn studie betaald hebben, dus waarom zouden ze het nu niet doen?

Zoo werd ook nog aan den laatsten wensch van Dan voldaan en zou de eens daklooze zwerver anderen met den naam van Jezus bekend maken. Hij, die uitging om een sleutel voor een ander huis te halen, zou anderen den weg wijzen naar het Vaderhuis met de vele woningen, waar de Heiland plaats heeft bereid voor een iegelijk, die gelooft, dat Hij is de deur, die toegang geeft tot het eindeloos geluk van

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. Toch een thuis	7
II. Kleine Max	13
III. De huisjesmelker	19
IV. Een vreeselijke toestand	23
V. De laatste avond	29
VI. Een groote onderneming	32
VII. Op weg	39
VIII. Beraadslagingen	47
IX. Hanna's ontwaken	51
X. Nieuwe beproevingen	55
XI. Ver van één	60
XII. Volslagen duisternis	65
XIII. Dakloos	70
XIV. Waar is Maxje?	76
XV. De dienstknecht des Heeren	80
XVI. Hemzelf ontvangen	88
XVII. Dan houdt woord	94
XVIII. In den stal	99
XIX. Nog nooit van gehoord	104
XX. Nacht en morgen	108
XXI. Een aangrijpende preek	111
XXII. Zonder hoop	115
XXIII. Gezegende invloed	117
XXIV. Aan 's Konings tafel	125
XXV. Een nieuwe schakel	128
XXVI. Niet meer dakloos	132
XXVII. Geheele omwenteling	136
XXVIII. Twee arbeiders in den wijngaard	141
XXIX. Altijd werkzaam	144
XXX. Een groote verrassing	149
XXXI. De vaste woning	153

